

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM FEN VE MATEMATİK ALANLARI EĞİTİMİ
ANA BİLİM DALI
BİYOLOJİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

LİSE SON SINIF BİYOLOJİ DERSİNDE KARŞILAŞILAN BAZI PROBLEMLER
VE
ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Ayşe AYTAC

ANKARA,2010

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM FEN VE MATEMATİK ALANLARI EĞİTİMİ
ANA BİLİM DALI
BİYOLOJİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

LİSE SON SINIF BİYOLOJİ DERSİNDE KARŞILAŞILAN BAZI PROBLEMLER
VE
ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Ayşe AYTAC

Danışman: Prof. Dr. Mustafa YEL

ANKARA,2010

JÜRİ ONAY SAYFASI ÖRNEĞİ

Ayşe AYTAC'ın Lise Son Sınıf Biyoloji Dersinde Karşılaşılan Bazı Problemler Ve Çözüm Önerileri başlıklı tezi 04.06.2010 tarihinde, jürimiz tarafından Biyoloji Öğretmenliği Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı- Soyadı

İmza

Başkan: .....

Üye (Tez Danışmanı): .....

Üye : .....

ÖZET
LİSE SON SINIF BİYOLOJİ DERSİNDE KARŞILAŞILAN BAZI PROBLEMLER
VE
ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

AYTAC, Ayşe
Yüksek Lisans, Biyoloji Öğretmenliği Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mustafa YEL
Mart, 2010, 64 sayfa

Bu çalışma, lise son sınıflarda biyoloji dersinde karşılaşılan problemleri belirleyip, bu problemlere yönelik çözüm önerileri sunmayı amaçlamaktadır. Çalışmada bilgi toplama aracı olarak Ankara ilinde çeşitli ilçelerde yer alan 15 okuldaki 33 biyoloji öğretmeni ve 253 lise son sınıf öğrencisine anket uygulanmıştır. Araştırmanın genel amacı çerçevesinde toplanan verilerin gerekli istatistiksel analizleri için SPSS 11 programından yararlanılmış ve frekans yüzdeleri hesaplanarak yorumlanmıştır. Son bölümde ise elde edilen verilerden yararlanılarak problemlerin çözümlerine ilişkin çözüm önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Biyoloji, Öğretim, Öğrenim, Lise son sınıf, Karşılaşılan sorunlar.

ABSTRACT

SOME PROBLEMS OF HIGH SCHOOL SENIOR CLASS STUDENTS IN THE BIOLOGY LESSONS AND PRESENTING PROPOSALS INTENDED FOR FINDING SOLUTIONS

AYTAC, Ayşe

Master of Science Thesis, Biology Education Science Discipline

Advisor Of Thesis : Prof. Dr. Mustafa YEL

March, 2010, 64 pages

This thesis is a study aiming at determining the problems of high school senior class students in the biology lessons and presenting proposals intended for finding solutions to these problems. In this study, questionnaire forms were filled by 33 biology teachers and 253 high school senior class students of 15 high schools in different locations of Ankara to gather information. For statistical analyses of the gathered data, SPSS 11 is used to calculate the frequency percentages and these results are interpreted within the general purpose of this research. In the last section, solution proposals to the subjected problems are presented by using the results of these analyses.

Key Words: Biology, Teaching, Learning, High school senior class, Encountered problems.

ÖNSÖZ

Fen eğitiminin etkili bir şekilde aktarılması, bireyin yaşantısında önemli bir yer tutar. Biyoloji dersi, fen eğitiminin önemli ve ayrılmaz bir parçasıdır. Ülkemiz koşullarında orta öğretim seviyesindeki biyoloji eğitiminde bazı problemler yaşanmaktadır. Bu problemler bireylerin gelecek yaşantılarını da etkileyebildiği için önemlidir.

Özellikle lise son sınıflardaki biyoloji dersi, öğrencilerin hayatlarında önemli bir yer almaktadır. Birçok öğrenci bu aşamada verilen eğitim doğrultusunda yüksek öğrenim alanlarını belirlemektedir. Bu nedenle araştırmada lise son sınıfların biyoloji dersinde karşılaşılan problemler belirlenerek bunlara yönelik çözüm önerileri üretilmeye çalışılmıştır.

Biyoloji eğitiminde yaşanan problemler hem öğrenciyi hem de öğretmeni etkilediği için araştırmada her iki gruptan bilgi toplanılmıştır. Böylece sorunun kaynağına inerek daha güvenilir veriler elde etmek amaçlanmıştır.

Araştırmada zamanın kısıtlı olması ve olanakların yeterli olmaması nedeniyle Ankara ilinde bulunan tüm okullardaki öğretmen ve öğrencilere ulaşamadığından; uygulamaya çeşitli ilçelerden seçilen okullar katılmıştır.

Bu tezin hazırlanmasında beni yönlendiren ve çalışmalarına yardımcı olan değerli hocam Prof. Dr. Mustafa YEL' e, araştırmanın her aşamasında yanımda olan ve her türlü desteğini esirgemeyen sevgili arkadaşım Arş. Gör. Özlem TAŞDELEN' e, verilerin analizinde bana çok yardımcı olan Arş. Gör. Nilay KESKİN SAMANCI hocama katkılarından ötürü teşekkür ederim.

Ayrıca çalışmalarım sırasında desteğini ve yardımını esirgemeyen annem Güngör SEYREK'e, sevgili eşim Ali Erman AYTAC' a ve anlayışlarından dolayı çocuklarım Yavuz Kaan ve Elvin İpek' e teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	vii

BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Eğitim.....	2
1.2. Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları.....	3
1.3.Biyoloji Nedir?.....	4
1.4.Biyoloji Eğitimi	4
1. 5. Biyoloji Dersinin Genel Amaçları.....	5
1.6. Biyoloji Dersinin Önemi.....	6
1. 7. Biyoloji Dersi Öğretim Programı.....	7
1.8. Biyoloji Ders Programının Hedefleri.....	9
1.8.1. Uzak Hedefler.....	9
1.8.2. Genel Hedefler.....	9
1.19. Araştırmanın Önemi ve Alt Problemler.....	11
1.9.1. Araştırmanın Problemi.....	12
1.9.2. Araştırmanın Alt Problemleri	12
1.10. Araştırmanın Amacı.....	13
1.11. Araştırmanın Önemi.....	13
1.12. Sayıtlılar.....	14
1.13. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	15
1.14. Tanımlar.....	15
II. BÖLÜM.....	16
YÖNTEM.....	16
2.1.Araştırma Modeli.....	16
2.2.Evren ve Örneklem.....	16
2.3. Veri Toplama Teknikleri.....	17

2.4.Verilerin Analizi.....	18
III.BÖLÜM	19
BULGULAR ve YORUM	19
3.1.Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	22
3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	25
3.3.Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	28
3.4.Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	32
3.5.Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	35
3.6.Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	37
3.7.Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	42
IV. BÖLÜM	45
SONUÇ ve ÖNERİLER	45
4.1. Sonuç.....	45
4.1.1. Performans Değerlendirme ve Geri Bildirim ile İlgili Sonuçlar.....	46
4.1.2. Ders Kitapları ve Yardımcı Kitaplar ile İlgili Sonuçlar.....	46
4.1.3. Biyoloji Dersi Öğretim Programı ile İlgili Sonuçlar.....	47
4.1.4. Ders Anlatım Yöntem ve Teknikleri ile İlgili Sonuçlar.....	49
4.1.5. Üniversite Sınavı ve Dersaneler ile İlgili Sonuçlar.....	49
4.1.6. Biyoloji Dersine Karşı Önyargı ve Motivasyon ile İlgili Sonuçlar.....	50
4.1.7. Laboratuvar ve Araç-Gereçler ile İlgili Sonuçlar.....	51
4.2. Öneriler.....	52
KAYNAKÇA	55
EK	58
ÖZGEÇMİŞ	64

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.2.1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	19
Tablo 2.2.2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Yaş'a Göre Dağılımı.....	19
Tablo 2.2.3. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mesleki Deneyime Göre Dağılımı.....	20
Tablo 2.2.4. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı.....	20
Tablo 2.2.5. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Eğitim Seviyelerine Göre Dağılımı.....	20
Tablo 2.2.6. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Derse Girdiği Sınıfların Ortalama Mevcut Dağılımı.....	21
Tablo 2.2.7. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mesleki Memnuniyetlerine Göre Dağılımı.....	21
Tablo 3.1.1. Performans Değerlendirme ve Geri Bildirim Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler.....	22
Tablo 3.1.2. Performans Değerlendirme ve Geri Bildirim Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler.....	24
Tablo 3.2.1. Ders Kitapları ve Yardımcı Kitaplar Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler.....	25
Tablo 3.2.2. Ders Kitapları ve Yardımcı Kitaplar Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler.....	27
Tablo 3.3.1. Biyoloji Dersi Öğretim Programı Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler.....	28
Tablo 3.3.2. Biyoloji Dersi Öğretim Programı Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler.....	30
Tablo 3.4.1. Ders Anlatım Yöntem ve Teknikleri Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler.....	32
Tablo 3.4.2. Ders Anlatım Yöntem ve Teknikleri Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler.....	34
Tablo 3.5.1. Üniversite Sınavı ve Dersaneler Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler.....	35
Tablo 3.5.2. Üniversite Sınavı ve Dersaneler Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler.....	36
Tablo 3.6.1. Biyoloji Dersine Karşı Önyargı ve Motivasyon Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler.....	37

Tablo 3.6.2. Biyoloji Dersine Karşı Önyargı ve Motivasyon Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler.....	40
Tablo 3.7.1. Laboratuvar ve Araç- Gereçler Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler.....	42
Tablo 3.7.2. Laboratuvar ve Araç- Gereçler Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler.....	44

BÖLÜM I

GİRİŞ

Eğitim, farklı şekillerde tanımlanabilmekle birlikte genel geçer bir yargı olarak; bireylerin bilgi ve becerilerini geliştirmek amacıyla davranışlarında istenilen değişiklikleri oluşturma sürecidir. Hayatın her kademesinde görülen eğitim, genellikle ailede başlar ve okulda devam eder.

Bireylerin eğitimi, toplumun sağlıklı adımlar atması açısından önemlidir. Günümüz dünyasında eğitim alanında reform olarak adlandırılabilir çok sayıda yenilik ve değişiklik yapılmaktadır. Hurd'a (2000) göre bu yenilik ve değişiklikler çoğunlukla öğretim programlarında yapılan düzenleme ve değişiklikler, öğretim stratejilerinin araştırma ve sorgulamaya yönelmesi, mevcut derslerin daha iyi yapılandırılması, ders saati ve öğretim yılı sürelerinin arttırılması ve sınıf mevcutlarının azaltılması gibi konular üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Altunoğlu ve Atav'a (2005) göre eğitim sisteminin üç temel ögesi öğretmen, öğrenci ve eğitim programlarıdır. Eğitimin etkili olabilmesi ve amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirebilmesi ise, bu öğeler arasındaki uyuma bağlıdır. Öğrenci, öğretmen ve eğitim programı arasındaki bu üçlü ilişkinin belirli niteliklere sahip olması gerekmektedir. Bunlardan birisinin istenen niteliklerden yoksun olması eğitim sürecini doğrudan etkilemektedir. Ancak bu üç öğeden birisi olan "öğretmen" öğesinin, diğer iki öğe olan öğrenci ve öğretim programlarını etkileme gücü diğerlerinden fazladır.

Mitchener ve Anderson, 1989 yılında yaptıkları çalışmada öğretmenleri, yeni bir öğretim programının başarıya ulaşmasındaki esas unsur olarak tanımlamaktadır. Ancak öğretim programlarının uygulanmasında etkin bir role sahip olan öğretmenler, öğretim programlarının uygulanması sırasında bireysel olarak bazı problemlerle karşılaşmaktadırlar. Öztürk ve Demircioğlu'na (2000) göre öğretmenler, program etkinliklerinin hedeflendiği şekilde uygulanması konusunda kendilerini kısıtlayan dış

etkenlerin varlığından yakınmaktadır. Buna göre öğretmenlerin düşünce, algı, tutum, bilgi, inanış ve beklentileri, programların uygulanışını etkileyen önemli faktörlerdir.

Demirsoy (1993)'a göre günümüz dünyasında insanın, hızla gelişen koşullara uyum sağlaması gerekmektedir. Bu uyum, gittikçe gelişen bir kültürlenme bilinci ile mümkün olabilmektedir. Biyoloji bilimi buna büyük katkılar sağlayacak temel bir bilim alanıdır. Bunun için biyoloji okuryazarlığı eğitim sistemimizin ve kültürümüzün vazgeçilmez bir ögesi olarak düşünülmelidir. Biyoloji eğitimi, kendine ve çevresine duyarlı bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Bu bedenle biyoloji dersi, bireyin yetiştirilmesinde büyük öneme sahiptir. Demirsoy (2000) ve Sönmez (1998), özellikle son yıllardaki biyoteknoloji alanındaki gelişmeler ile eğitim programlarının gelecekte yeniden düzenlenebileceği biyoloji bilimi ve öğretiminin giderek daha fazla önem kazanacağı görüşünün kabul görmeye başladığını belirtmişlerdir.

Biyoloji dersi, öğrencilerin en çok zorlandıkları derslerden biridir. Çeşitli nedenlerden kaynaklanan problemlerden dolayı öğrenciler bu derste başarısız olabilmektedir. Etkili bir biyoloji eğitimi için bu problemlerin belirlenip çözülmesi gerekir. Bu nedenle araştırmanın konusu 'lise son sınıflarda biyoloji dersinde karşılaşılan problemler ve çözüm önerileri' olarak belirlenmiştir.

1.1. Eğitim

Eğitim, toplumun aynasıdır. Her düzeydeki okullar, yurttaş olarak görevlerimizi başarabilmek için ihtiyacımız olan bilgi ve eğitimi sağlar. Eğitimin amacı insanlara yaşamlarını kolaylaştırmak ve yeteneklerinin büyük bir bölümünü gerçekleştirmek için yardımcı olmaktır.

Yetkin'e (1997) göre eğitim gerçek yaşamla ilgili olmalıdır; yoksa giderek fosil olur. Bunun için eğitim "Bilime dayalı, düşünmeyi sağlayan, bilinçlendiren, bir yandan bireylere inançlarına özgürce yaklaşma sağlarken, diğer yandan çağdaş toplumun yaşama ve yönetilme kurallarını kazandırır".

Eğitim, insanı insan yapan değerler silsilesini nesilden nesile aktaran çok sağlam bir araçtır. Belki de insanların toplumsal varlık olması dolayısıyla bu kurum hiçbir zaman yıkılamamıştır. eğitime olan ihtiyaç hiçbir zaman tükenmek bilmemiştir ve bitmeyecektir. Yetkin'e (1997) göre insanın keşif yoluyla kendi içine doğru bir yolculuğa çıkararak kendi kendini keşfetmesi,cevherine ulaşması açısından eğitim çok önemli unsurlara sahiptir.Bu unsurlar insanın öğrenebilme kapasitesi, öğrenmeye duyduğu açlık, merak, sorgulama, anlamlandırma eğilimleri ile sıkı bir bağ ierisindeedir.

Davranışçı psikolojiye göre eğitim, kişide öğrenme yaşantıları yoluyla istendik davranış değişikleri oluşturma sürecidir.

Yapılandırmacı yaklaşıma göre ise, eğitim, yaşantılar yoluyla, deneyimleyerek, gözlemleyerek, deneme-yanılma yoluyla, kendi bilişsel şemalarını yapılandırma sürecidir.

1.2. Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları:

Madde 2.

Türk Millî Eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

1. Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik; laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hr ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne

sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek, gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

1. 3. Biyoloji Nedir?

Bir bilim olarak biyoloji, tüm canlı organizmaları ve bunların birbirleriyle ilişkilerini incelediğinden dolayı oldukça geniş bir alan yelpazesine sahiptir.

Frolow' a (1986) göre biyolojinin bilim olarak gelişim çizgisi, doğaya fiziksel bir bakışın ürünüdür. Sekendiz' e (1994) göre ise biyoloji, insanı doğrudan doğruya ilgi alanı içine alan hem bilimsel ve hem de sosyal yanı olan en önemli bir temel bilim dalıdır. Biyoloji eğitiminin daha gerçekçi bir düzeye gelmesi için yöntem ve eğitim araçları açısından ileri bir düzeye getirilmesi gerekir.

1.4. Biyoloji Eğitimi

Tarih boyunca insanlar, kendilerine ve çevrelerine karşı büyük bir merak duymuşlardır. Bu merakın bir nedeni var olan doğal kaynaklardan yeterince yararlanmak ve sonuçta yaşadıkları zamana ve hayata hükmetme isteğidir. Diğer bir nedeni ise insanın fiziksel yapısı, bitki ve hayvan gibi organizmaların yapısını anlama isteğidir. Sonuç olarak geçmişten bugüne kadar insanlar bu konuyla ilgili birçok şeyi merak etmiş; merakları doğrultusunda araştırmalar yapmış ve organizmalar hakkında pek çok bilgi edinmiştir. Bu araştırmaların ilerletilmesi, bizim dünya hakkındaki düşüncelerimizi değiştirmiştir.

Öztürk (1994)'e göre insanların güzel ve doğal çevre, sağlıklı yaşama, üreme, beslenme, mutluluk ve barış içinde olma gibi istemlerine ulaşmada eğitimin; özellikle de biyoloji eğitiminin öneminin çok büyük olduğu anlaşılmaktadır.

1. 5. Biyoloji Dersinin Genel Amaçları

Cansaran (2004)' a göre eğitimin amacı yalnızca eğitilen için bir ideal değil, aynı zamanda eğitici için bir talimattır ve eğiticiyi de bağlar. Eğitimin gücünün sınırları ve etkinliği insanın yeteneklerine ve gücüne bağlıdır. Eğitimin niteliği de büyük oranda uygulanan programın kalitesine bağlı olduğundan; eğiticiler, kaliteli eğitim için eğitim programını sürekli kontrol etmeli ve günün şartlarına göre ayarlamalıdır.

Kızıroğlu (1988) biyoloji dersinin, canlının önemli bir konumda olduğu yaşama alanında, öğrencinin nasıl davranması gerektiğini vermeli; onun çevreyi desteklemesi gerektiğini vurgulamalı; çevrede rastlanan canlıları, objeleri doğru algılamasını, düzenlemesini ve adlandırmasını öğretme olduğunu belirtmiştir.

Yılmaz ve Soran'ın 1999 yılında yapmış olduğu çalışmalar ışığında bugünkü gelişmeler dikkate alınarak biyoloji eğitiminin öğrencilere kazandırmak istediği amaçları şöyle sıralayabiliriz:

1. Biyoloji bilimini tanıma ve önemini anlayabilme.
2. Bilim bilimsel yöntem ve özelliklerini kavrayabilme.
3. Bilimsel sonuçlara varmada ve kanunları anlamada gözlem, inceleme, deney ve araştırma yöntemlerinden yararlanabilme.
4. Bağımsız olarak deney düzenleyip, uygulayabilme; araç-gereçlerini kullanabilme, sonuçlarını yorumlayabilme.
5. Yapıcı, yaratıcı ve eleştireci düşünme yeteneğini kazanabilme ve geliştirebilme.

6. Canlıların yapısını ve canlılık olaylarını kavrayabilme.
7. Biyolojik yapı olarak kendini tanıyabilme, sağlıklı yaşamın gerektirdiği bilgi, beceri ve alışkanlıkları kazanabilme.
8. Çevreyi tanıma, sevme, koruma; çevreye karşı duyarlı olmanın önemine inanma.
9. Kazandığı bilgi ve becerileri, diğer alanlarda ve günlük hayatta kullanabilme.

1.6. Biyoloji Dersinin Önemi

Biyoloji bağıntılı alanların (tıp, aile planlaması, tarım, vb.) kişisel ve sosyal yaşantımızın her aşamasında etkin bir rol oynaması; gıda ve milli savunma sanayiinde, endüstride genetik araştırmalardan yararlanılması; nüfus artışı sonucu, çevre, beslenme ve sağlık sorunlarının daha da belirginleşmesi, biyoloji okuryazarlığını günümüz insanının kültürünün vazgeçilmez bir parçası haline getirmeye başlamıştır. Dolayısıyla, biyoloji bilimindeki bu gelişmelerden habersiz bireylerin oluşturduğu bir toplum düşünmek imkânsızdır. Her öğrencinin; mesleki ya da genel lisede öğrenim görsün, yaşamını devam ettirebilmesi için biyoloji yasalarına bağımlı olduğunun bilincine ulaştırılması gerekmektedir (<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/159/cerrah-ayas.htm>).

Bozulmamış bir dünyaya sahip olabilmenin şartı, yaşadığı çevreye karşı bilinçli, doğayı ve canlıları sevip, koruyan bireyler yetiştirmektir. AIDS, kanser, nüfus artışı, enerji kaynaklarının tükenmesi, küresel ısınma, asit yağmurları, yeşil alanların ve ormanların giderek azalması gibi konular dünyadaki tüm insanların sorunlarıdır. Doğal ve bakımlı bir çevrede; sağlıklı bir beden ve ruh yapısına sahip olmak, iyi üretim sağlamak, barış, mutluluk ve bütünlük içinde yaşamak için biyoloji eğitimi gereklidir ve önemlidir (<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/159/cerrah-ayas.htm>).

Biyoloji konularında, özellikle nanoteknoloji ve gen bilimi alanlarındaki gelişmeler dikkate alındığında gelecek yıllarda biyolojinin öneminin daha da artacağını söylemek

mümkündür. Tüm bu gelişmelere uyum sağlayabilecek bireyler, etkili bir biyoloji eğitimi alarak yetişebilir.

Yılmaz ve Soran (1999)'a göre, nitelikli bir biyoloji eğitimi ile, biyolojik sorunlar, canlılar ve çevre ile ilgili çok yönlü bilgi sahibi olan gençler, insanoğlunun doğa içindeki yeri ve sorumluluğunu algılayabileceklerdir.

1. 7. Biyoloji Dersi Öğretim Programı

Günümüzde tüm dünya ülkeleri yeni yapılanmalarla birlikte hızla değişen dünyaya ve daha yarışçı bir hale gelen hayata uyum sağlamak için eğitim alanında reform olarak adlandırılabilir çok sayıda yenilik ve değişiklik yapmaktadır. Bu yenilikçi yaklaşımlar çoğunlukla öğretim programlarında yapılan düzenleme ve değişiklikler, öğretim stratejilerinin araştırma ve sorgulamaya yönelmesi, mevcut derslerin daha iyi yapılandırılması, ders saati ve öğretim yılı sürelerinin artırılması, ve sınıf mevcutlarının azaltılması vs. üzerine yoğunlaşmaktadır (Hurd, 2000; De Jong, 2000).

Strage ve Bol (1996)'un yaptıkları çalışmalara göre öğretim programlarıyla ilgili reformlar göz önünde bulundurulduğunda program içeriklerinin öğrenciye ve yaşadığı ortamlara uygun ve sorgulamaya yönelik olarak geliştirildiği, değerlendirmede ise öğrencilerin ezberleri yerine beceri ve yetenekleri üzerinde durulduğu görülmektedir. Bu yaklaşımlarda yeni yüzyılın getirdiği zorluk ve fırsatlara hazırlamak amacıyla öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesine büyük önem verilmektedir.

Öğretim programlarının uygulanışını inceleyen ve değerlendiren pek çok araştırma bulunmaktadır. Örneğin Penick'in (1995) ilgili literatürde yaptığı kapsamlı tarama sonunda öğretim programları değişse de öğretmenlerin öğretim davranışlarının değişmediği ve geleneksel metotlarla öğretime devam edildiği görülmüştür. Blosser (1999) da çalışmasında fen sınıflarında öğretimin düz anlatım metoduyla yürütüldüğünü ve öğrencilerin derse katılımlarının çoğu zaman öğretmenlerinin söylediklerini defterlerine yazmakla sınırlı kaldığını aktarmaktadır. Benzer şekilde

Gallagher (2000) da programların yüklü içerikleri ve zamanın kısıtlı olması nedeniyle fen öğretmenlerinin sınıflarında uygulama çalışmaları yapamadıklarını, kitaplardaki bilgileri geleneksel yöntemlerle öğrencilerine aktardıklarını belirtmektedir. Sınavları program içeriğini ve uygulanışını etkileyen önemli faktörlerden biri olarak rapor eden Tobin (1987) de fen sınıflarında öğretimin sık tekrarlarla bilimsel gerçeklerin ezberletilmesi yönünde gerçekleştirildiğini aktarmaktadır.

2004 yılında yapılandırmacı anlayış temelinde ilköğretim düzeyinde diğer derslerle birlikte geliştirilen 4-8. Sınıflar Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programı'ndaki bilgi, beceri, tutum, değer ve anlayışlara yönelik kazanımlar ortaöğretim biyoloji, fizik, kimya dersleri için önemli bir temel oluşturmaktadır. Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programı değişikliği ve diğer derslerdeki program geliştirme çalışmaları, biyoloji alanındaki hızlı gelişmeler, eğitim bilimleri, bilişsel psikoloji, ölçme ve değerlendirme alanındaki yenilikler; çeşitli gelişmiş ülkelerin fen bilimleri alanındaki program geliştirme çalışmaları, ortaöğretim kurumlarının üç yıldan dört yıla çıkarılması ve mevcut programla ilgili çeşitli öneriler biyoloji dersi için de bir program geliştirme çalışmasını gerekli hale getirmiştir.

Mevcut uygulamada lisenin 12. sınıfında, diğer sınıflara kıyasla, pratik ve serbest ders saatlerinin sayısı fazladır. Program içeriği iki ana kategori ve beş alt kategoriden oluşmuştur. Birinci kategori (Hayatsal Olaylar) iki alt kategoriden oluşur:

1. Genetik Mühendisliği
2. İnsan Genetiği.

İkinci kategori (Canlılar ve Çevre) üç alt kategoriden oluşur:

1. Ekoloji-Etoloji
2. İnsan ve Çevre
3. Evrim.

12. sınıf öğretim programı uzak ve yakın çevre ihtiyaçlarının, ayrıca öğretim müfredatlarının ortaya koyduğu amaçların gerçekleştirilmesi doğrultusunda hazırlanmıştır. Geleneksel programlarda botanik, zooloji, ekoloji ve diğer biyoloji kollarına ait içerikler ayrı ayrı işlenirken, yeni programlarda bu içerikler iç içe girmiş, bir bütünlüğü oluşturmuş ve diğer bilimlerle ilişki kurmuş şeklinde verilmiştir. Böylece öğrencilere günlük yaşamda gerekli olan bilgileri benimseme ve ileride bu bilgilerden yararlanabilme fırsatı verilmiştir (<http://www.masht-gov.net>).

1.8. Biyoloji Ders Programının Hedefleri

1.8.1. Uzak Hedefler

12 .sınıf ders programının hedefi:

- Birey ve popülasyonlarda görülen hayatsal olaylara ait esas kanunları, evrimsel açıdan ve moleküler düzeyde kavrayabilmek (evrim, genetik mühendisliği, insan genetiği) için yetenekleri geliştirebilme;
- Canlılar ve çevre (ekoloji, evrim) hakkındaki bilgileri geliştirebilme ve çevre sorunlarını yapıcı ve onarıcı bir şekilde çözebilme (insan ve çevre)
- Bilimsel verilerin elde edilmesi ve islenilmesi konusunda, insan ile çevre yararları doğrultusunda uygulayabilmek (biyolojik monitoring, genetik tavsiyeler vb.) için becerileri geliştirebilme (<http://www.masht-gov.net>).

1.8.2. Genel Hedefler

12. sınıf öğrencisine kazandırılmak istenen genel hedefler şu şekilde sıralanabilir:

a) Tutum ve değerlerin geliştirilmesi açısından;

- Canlılara ve çevreye karşı saygılı ve sorumlu davranarak ekolojik dengeyi sağlayabilme.

b) Bilgi açısından;

- Biyolojik kavram ve terimleri (genetik mühendisliği, ekoloji, biyoteknoloji vb.) kavrayabilme,

- Biyolojik kavram ve ilkeleri kavrayıp aralarında ilişki kurabilme,

- Biyolojik işlem ve yöntemleri kavrayabilme.

c) Anlama açısından;

- Biyolojik gerçek ve ilkeleri anlayabilme ve aralarında mantıklı bağlılık (biyoloji ve teknik biyoloji ve eczacılık arasındaki bağlılık) kurabilme,

- Etki ve tepki ilişkilerini anlayabilme (sera etkisinin sıcaklığı artırması neticeleri),

- Yöntem ve süreçleri açıklayabilme.

d) Uygulama açısından;

- Biyolojik gerçek ve ilkeleri uygulayabilme,

- Süreç ve yöntemleri uygulayabilme,

- Biyolojik sorunları çözebilme.

e) Bilgi alış verisi açısından;

- Pratik çalışma ya da incelemeye ait bir rapor yazabilme,

- Bilgi kaynaklarından yararlanarak incelemelere ait verileri takdim edebilme,

- Biyolojik sorunlara ait bilgileri aktarabilme (genetik mühendisliği, insan genetiği ve diğer bilimlere ait bilgileri sözlü anlatabilme, tablo ve grafik şeklinde gösterebilme),

- Çevre sorunları konusunda ''Green haus'' kuralına uygun olarak tartışabilme (çevre OYQ).

f) Eleştirel düşünme açısından;

- Yararlı olan ve yararlı olmayan bilgileri birbirinden ayırt edebilme,

- Gerçekleri yargılardan ayırt edebilme,

- Hekimlik, baytarlık, tarım, enerjetik (yapay petrol vb.) alanındaki sorunları çözebilmek için biyolojik ilkeleri uygulayabilme (<http://www.masht-gov.net>).

1.9. Araştırmanın Önemi ve Alt Problemler

Orta öğretim, örgün eğitimin önemli bir parçasıdır. Alan seçimi ve branşlaşma bu aşamada başlar. Birçok öğrenci, yüksek öğrenime devam edeceği alanı lisede aldığı eğitime göre belirler. Bu aşamada sergilenen tutum, öğrencinin hayatını etkileyebilecek düzeydedir. Özellikle lise son sınıf öğrencileri üniversite sınavına girecekleri için, tüm derslerde olduğu gibi biyoloji dersinde de en iyi eğitimi almak zorundadır. Etkili ve başarılı bir biyoloji eğitimi için öğrenci ve öğretmenlerin şartlarının iyileştirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, lise son sınıflarda biyoloji dersinde karşılaşılan problemlerin belirlenmesi ve bunlara yönelik çözüm önerilerinin sunulmasının yararlı olacağı düşünülmüştür.

1.9.1. Araştırmanın Problemi

Lise son sınıflarda verilen biyoloji dersinde ne gibi problemler yaşanmaktadır?

1.9.2. Araştırmanın Alt Problemleri

1. Lise son sınıf biyoloji dersinde performans değerlendirme ve geri bildirim açısından hangi problemlerle karşılaşılıyor?
2. Lise son sınıf biyoloji dersinde ders kitapları ve yardımcı kitaplar açısından hangi problemlerle karşılaşılıyor?
3. Lise son sınıf biyoloji dersinde biyoloji dersi öğretim programı açısından hangi problemlerle karşılaşılıyor?
4. Lise son sınıf biyoloji dersinde ders anlatım yöntem ve teknikleri açısından hangi problemlerle karşılaşılıyor?
5. Lise son sınıf biyoloji dersinde üniversite sınavı ve dersaneler açısından hangi problemlerle karşılaşılıyor?
6. Lise son sınıf biyoloji dersinde biyoloji dersine karşı önyargı ve motivasyon açısından hangi problemlerle karşılaşılıyor?
7. Lise son sınıf biyoloji dersinde laboratuvar ve araç- gereçler açısından hangi problemlerle karşılaşılıyor?

1.10. Araştırmanın Amacı

Lise düzeyinde, birçok derste olduğu gibi biyoloji dersinde de çeşitli problemler yaşanmaktadır. Bu araştırmanın amacı lise son sınıflarda verilen biyoloji eğitiminde öğrenci ve öğretmenlerin karşılaştığı problemleri belirleyerek bu problemlere yönelik çözüm önerileri sunmaktır. Böylece sorunun kaynağına inip şartların iyileştirilmesine yardımcı olmak hedeflenmiştir.

1.11. Araştırmanın Önemi

Eğitim sisteminin üç temel ögesi olan öğretmen, öğrenci ve öğretim programı arasındaki ilişki ve uyum, eğitimin etkili olabilmesi ve eğitimin hedeflerinin gerçekleştirilebilmesi açısından önemlidir.

Cansaran (2004), eğitimin niteliğinin de büyük oranda uygulanan programın kalitesine bağlı olduğundan, eğitimcilerin; kaliteli eğitim için eğitim programlarını sürekli kontrol etmesi ve günün şartlarına göre ayarlamasının zorunlu olduğunu vurgulamıştır.

Cansaran (2004), çeşitli değerlendirme çalışmalarından yola çıkılarak hazırlanacak olan fen programlarının amaçlarının; ilgi alanları geniş, fark ederek öğrenen, keşfeden, sorgulayabilen ve sürekli öğrenmeye istekli bireyler geliştirmek; kendi kendilerini yönetebilir; karar verebilir, kararının sorumluluğunu üstlenebilir duruma getirmek; toplumsal sorunlara duyarlı, sorun çözme becerisi gelişmiş uygar bireyler yetiştirmek olduğunu düşünmektedir.

Bu durum dikkate alındığında, gelişmekte olan ülkemizde de farklı türdeki liselerde, biyoloji eğitiminde hedeflere ne ölçüde ulaşıldığının tespit edilebilmesi, genel durumun, öğrencilerle ilgili verilerin sürekli olarak değerlendirilmesi eğitimde verimliliğin sağlanmasına katkıda bulunacaktır (<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/159/cerrah-ayas.htm>).

Çağdaş bir toplum olabilmek için fen eğitiminin önündeki sorunların tespit edilmesi ve bu sorunların ortadan kaldırılması gereklidir. Bu araştırma, fen eğitiminde önemli bir yere sahip olan biyoloji eğitiminde karşılaşılan problemleri göz önüne sermek ve çeşitli çözüm önerileri sunmak açısından önemlidir.

Araştırma sonunda biyoloji öğretmenlerinin ve lise son sınıf öğrencilerinin biyoloji öğretiminde karşılaştığı problemlere çözüm önerileri sunulması hedeflendiğinden, elde edilecek bulguların biyoloji öğretiminde bundan sonra yapılacak olan program hazırlama, düzeltme ve iyileştirme çalışmalarında işe yarayacağı düşünülmektedir.

1.12. Sayıtlar

Araştırmada;

1. Örneklem olarak seçilen öğrenci ve öğretmenlerin özellikleri evreni temsil edebilecek nitelikte olduğu,
2. Ankete katılan öğretmen ve öğrencilerin soruları yanıtlarken gerçek duygu ve düşüncelerini ifade ettikleri,

1.13. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma kapsadığı alan ve uygulama açısından;

1. Biyoloji dersi alan lise son sınıf öğrencileri ve bu sınıfların derslerine giren biyoloji öğretmenleri ile,
2. 2009- 2010 öğretim yılı ile,
3. Ankara ilindeki çeşitli okullarda görev yapan 33 biyoloji öğretmeni ile,
4. Ankara ilindeki çeşitli okullarda okuyan 253 lise son sınıf öğrencisi ile,
5. Öğretmenler için uygulanan 49 soruluk anket ve 8 maddeden oluşan kişisel bilgi formu ile,
6. Öğrenciler için uygulanan 60 soruluk anket ile sınırlandırılmıştır.

1.14. Tanımlar

Biyoloji: Canlıların yapılarını, hayatsal faaliyetlerini, davranışları, gelişmelerini, çevreleri ve birbirleriyle olan ilişkilerini inceleyen bilim dalı.

Eğitim: Bireyin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istenilen yönde değişme meydana getirme süreci.

Öğrenme: Yaşantı sonucu davranışlarda meydana gelen kalıcı değişiklikler.

2. BÖLÜM YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Yapılacak olan bu çalışma tarama modelindedir. Karasar (2004)'a göre tarama modelleri; geçmişte ya da halen var olan bir durumu betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan onu, uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir.

Tarama modelinde temel olan; olayları olduğu gibi kaydetme sınıflama olsa da yorum ve değerlendirme yapmak zorunludur. Bu model, mevcut şartları tanımayı ve problemi çözme, açıklama gibi çalışmalar için gerekli bilgileri toplayarak durumu özetlemeyi amaçlar.

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini biyoloji dersi alan lise son sınıf öğrencileri ve bu sınıfların dersine giren biyoloji öğretmenleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini 2009- 2010 eğitim yılında Ankara ilinde çeşitli ilçelerde bulunan 15 okuldaki biyoloji öğretmenleri ve biyoloji dersi alan lise son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Teknikleri

Bu araştırma için gereken verilerin toplanmasında, öncelikle konu ile ilgili yayınlar araştırılmıştır. Biyoloji dersinde karşılaşılan problemlerle ilgili daha önce yapılan bilimsel araştırmalar incelenmiş ve ilgili kaynaklar taranarak araştırma ile ilgili veriler toplanmıştır. Sorunların tespitine yönelik araştırmacı tarafından geliştirilen likert tipi bir ölçek kullanılmıştır. Ölçek geliştirmede temel amaç, tüm çabaların sonunda daha güvenilir ve daha geçerli bir ölçme aracı elde etmektir.

Araştırmada lise son sınıfların biyoloji öğreniminde karşılaşılan problemleri tespit etmek ve bu sorunlara çözüm önerileri sunmak amacıyla likert ölçeğine göre hazırlanan anketler kullanılmıştır. Likert tipi ölçekler, duyuşsal davranışların ölçülmesinde karşılaşılan genel sorunlardan bağımsız değildir. Bu ölçekler bireyin kendisi ile ilgili bilgi vermesi esasına dayanır (Tezbaşaran,1997).

Maliyetinin ucuz olması, kısa sürede birçok kişiden görüş alınması olanağı sağladığı için araştırmada bilgi toplama kaynağı olarak anket kullanılmıştır. Öğretmen ve öğrencilere uygulanmak üzere iki farklı anket hazırlanmıştır. Öğrenci durum anketinde 60, öğretmen durum anketinde 49 soru bulunmaktadır. Ayrıca öğretmenin kişisel bilgilerinin sorulduğu 8 maddelik öğretmen kişisel anketi de öğretmenlere uygulanmıştır. Ankette deneklerin düşüncelerini ölçebilmek amacıyla ‘tamamen katılıyorum’, ‘katılıyorum’, ‘kararsızım’, ‘katılmıyorum’, ve ‘hiç katılmıyorum’ seçenekleri bulunmaktadır.

Öğretmen durum anketinde performans değerlendirme ve geri bildirim, ders kitapları ve yardımcı kitaplar, biyoloji dersi öğretim programı, ders anlatım yöntem ve teknikleri, üniversite sınavı ve dersaneler, biyoloji dersine karşı önyargı ve motivasyon, laboratuvar ve araç- gereçler, olmak üzere 7 başlık bulunmaktadır.

Öğretmenler için ayrıca cinsiyet, mezun olunan okul, yaş, mesleki deneyim, mesleki memnuniyet, okutulan sınıfların ortalama mevcudu, sık kullanılan ders anlatım yöntemi sorularının bulunduğu öğretmen kişisel anketi de bulunmaktadır.

Öğrenci durum anketinde ise performans değerlendirme ve geri bildirim, ders kitapları ve yardımcı kitaplar, biyoloji dersi öğretim programı, ders anlatım yöntem ve teknikleri, üniversite sınavı ve dersaneler, fiziksel koşullar, biyoloji dersine karşı önyargı ve motivasyon, laboratuvar ve araç- gereçler, genel davranışlar olmak üzere 9 başlık bulunmaktadır.

Çalışmanın ilk aşamasında anketin hazırlanması üzerinde durulmuştur. Bunun için konuyla ilgili çeşitli kaynakları taranmış, öğretmen ve öğrenci görüşleri alınmış ve uzman yardımına başvurulmuştur. Kapsam geçerliliği belirlenirken Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Biyoloji Öğretmenliği Bölümünde bulunan öğretim elemanlarından uzman görüşü alınmıştır.

Anketin güvenilirliğinin ölçülmesi amacıyla hazırlanan anket öncelikle hedeflenen öğrenci ve öğretmenlerin bir kısmına uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 11 programında değerlendirilmiş ve öğrenci durum anketi Cronbach α değeri hesaplanarak güvenilirlik oranı 0.88 olarak bulunmuştur. Aynı yöntemle öğretmen durum anketinin güvenilirlik oranı 0.65 ölçülmüştür. Bu doğrultuda gerekli düzeltmeler yapılarak anketler belirlenen gruplara uygulanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma, 2009- 2010 öğretim yılının şubat ayında Ankara ilindeki farklı okullarda bir haftalık süre içinde uygulanmıştır. Araştırma sırasında kullanılan anketler araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Elde edilen bulgular SPSS 11 programı aracılığıyla analiz edilmiştir ve frekans yüzdeleri tablo halinde sunulmuştur.

III. BÖLÜM

BULGULAR ve YORUM

Bu aşamada lise son sınıf biyoloji dersinde karşılaşılan problemlerin belirlenmesi üzerinde durulmuştur. Bunun için öğrenci ve öğretmen durum anketlerinden elde edilen bulgular başlıklara göre tablo halinde sunulmuştur. Tabloların altında açıklayıcı bilgiler hiçbir kişisel yorum katılmadan belirtilmiştir.

Uygulamaya katılan öğretmenlerin kişisel bilgileri aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 2.2.1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans (f)	%
Bayan	25	75.8
Erkek	8	24.2
Toplam	33	100

Araştırmaya 33 biyoloji öğretmeni katılmış olup; bunların % 75.8 i bayan, % 24.2 si erkektir.

Tablo 2.2.2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Yaşa Göre Dağılımı

Yaş Aralığı	Frekans (f)	%
20- 29	7	21.2
30- 39	16	48.5
40- 49	10	30.3
50-59	-	-
Toplam	33	100

Araştırmaya katılan 33 biyoloji öğretmenin % 21.2 si 20- 29 yaşları arasında, % 48.5 i 30- 39 yaşları arasında, % 30.3 ü 40- 49 yaşlarındadır. Uygulamaya 50 yaş ve üstünde biyoloji öğretmeni katılmamıştır.

Tablo 2.2.3. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mesleki Deneyime Göre Dağılımı

Mesleki Deneyim (Yıl)	Frekans (f)	%
0- 8	6	18.2
9- 17	15	45.5
18- 26	12	36.4
27- 35	-	-
Toplam	33	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 18.2 si 0- 8 yıl, % 45.5 i 9- 17 yıl, % 36.4 ü 18- 26 yıl çalışmış olup; uygulamaya 27 yıl ve üstü çalışan öğretmen katılmamıştır.

Tablo 2.2.4. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı

Mezun Olunan Okul	Frekans (f)	%
Eğitim Fakültesi	23	69.7
Fen Edebiyat Fakültesi	8	24.2
Eğitim Enstitüsü	2	6.1
Toplam	33	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 69.7 si Eğitim Fakültesi, % 24.2 si Fen Edebiyat Fakültesi, % 6.1 i Eğitim Enstitüsü mezunudur.

Tablo 2.2.5. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Eğitim Seviyelerine Göre Dağılımı

Eğitim Seviyesi	Frekans (f)	%
Lisans	24	72.7
Yüksek Lisans	9	27.3
Doktora	-	-
Toplam	33	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 72.7 si lisans, % 27.3 ü yüksek lisans programından mezun olmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenler arasından doktora programını bitiren olmamıştır.

Tablo 2.2.6. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Derse Girdiği Sınıfların Ortalama Mevcut Dağılımı

Derse Girilen Sınıfların Ortalama Mevcudu	Frekans (f)	%
10- 19	4	12.1
20- 29	21	63.6
30- 39	8	24.2
40- 49	-	-
Toplam	33	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 12.1 i ortalama 10- 19, 63.6 sı ortalama 20- 29, 24.2 si ortalama 30- 39 kişilik sınıflarda derse girmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin hiçbiri 40 ve üzeri mevcudu olan sınıflarda derse girmemektedir.

Tablo 2.2.7. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mesleki Memnuniyetlerine Göre Dağılımı

Mesleki Memnuniyet	Frekans (f)	%
Evet	24	72.1
Hayır	2	6.1
Kısmen	7	21.2
Toplam	33	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 72.1 i mesleğinden memnun, % 6.1 i memnun değil, % 21.2 si ise kısmen memnun olduğunu belirtmiştir.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrenci durum anketine göre bulgular aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.1.1. performans değerlendirme ve geri bildirim bölümündeki sorulara ilişkin veriler

No	Performans Değerlendirme ve Geri Bildirim	Tamamen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	Öğretmenler, sınavları tarafsız bir biçimde değerlendirmektedir.	131	51,8	74	29,2	15	5,9	21	8,3	12	4,7
2	Konularla ilgili yeterli örnek ve uygulama yapılmaktadır.	113	44,7	82	32,4	22	8,7	27	10,7	9	3,6
3	Anlaşılmayan konular daha sonra tekrar edilmektedir.	88	34,8	85	33,6	28	11,1	15	5,9	37	14,6
4	Sınav soruları, konuların anlaşılıp anlaşılmadığını belirleyici olarak hazırlanmaktadır.	102	40,3	60	23,7	27	10,7	25	9,9	39	15,4
5	Öğrenciler, anlayamadıkları konular hakkında sorularını öğretmene rahatça sorabilmektedir.	165	65,2	51	20,2	18	7,1	10	4,0	9	3,6
6	Sınavlarda yapılamayan sorular belirlenip, daha sonraki derslerde çözülmektedir.	59	23,3	79	31,2	22	8,7	31	12,3	62	24,5
7	Sınav süreleri, soruların yanıtlanması için yeterlidir.	69	27,3	82	32,4	33	13,0	45	17,8	24	9,5

Tablodaki değerler incelendiğinde ‘Öğretmenler, sınavları tarafsız bir biçimde değerlendirmektedir.’ İfadesine öğrencilerin %51.8 inin tamamen katıldığı görülmektedir. İkinci yüksek değer ise % 29.2 ile katılıyorum ifadesine aittir. Katılmıyorum diyenler % 8.3 , hiç katılmıyorum diyenler % 4.7 lik bir yüzdelik dilime sahiptir. Kararsızım diyenlerin oranı ise % 5.9 olup, toplamda olumlu düşünenlerin yüzdesinin olumsuz düşünenlerden oldukça fazla olduğu görülmektedir.

‘Konularla ilgili yeterli örnek ve uygulama yapılmaktadır.’ İfadesine katılımcıların % 44.7 si tamamen katılıyorum, % 32.4 ü katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin yüzdesi % 10.7, hiç katılmıyorum diyenlerin yüzdesi 3.6 dır. % 8.7. lik bir grup ise kararsız olup, genel olarak olumlu düşünenlerin yüzdesi olumsuz düşünenlerin yüzdesinden oldukça fazla olduğu görülmektedir.

‘Anlaşılamayan konular daha sonra tekrar edilmektedir.’ İfadesine öğrencilerin % 34.8 lik kısmı tamamen katılıyorum, % 33.6 lık kısmı katılmıyorum demiştir. % 14.6 lık kısım katılmıyorum, %14.6 lık kısım hiç katılmıyorum demiştir. Kararsızım diyenlerin oranı % 11.1 olup genel olarak olumlu düşünenlerin yüzdesi, olumsuz düşünenlerden fazladır.

‘Sınav soruları, konuların anlaşılıp anlaşılmadığını belirleyici olarak hazırlanmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 40.3 lük kısmı tamamen katılıyorum, %23.7 lik kısmı katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 9.9, hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 15.4 tür. % 10.7 si kararsız olup, genel olarak öğrencilerin çoğu olumlu görüş bildirmiştir.

‘Öğrenciler, anlayamadıkları konular hakkında sorularını öğretmene rahatça sorabilmektedir.’ İfadesine öğrencilerin % 65.2 lik kısmı tamamen katılıyorum. % 20.2 lik kısmı katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 4.0 iken, hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 3.6.dır. öğrencilerin % 7.1 lik bir grup kararsız olup, çoğunluğu olumlu görüş bildirmektedir.

‘Sınavlarda yapılamayan sorular belirlenip, daha sonraki derslerde çözülmektedir.’ İfadesine öğrencilerin %23.3 ü tamamen katılıyorum, % 31.2 si katılıyorum demiştir. % 12.3 ü katılmıyorum derken, % 24.5 i hiç katılmıyorum demiştir. Bu ifade için kararsızların oranı % 8.7 olup, çoğunluk olumlu görüş bildirmiştir.

‘Sınav süreleri, soruların yanıtlanması için yeterlidir.’ İfadesine öğrencilerin % 27.3 ü tamamen katılıyorum % 32.4 ü katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin

oranı % 17.8, hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 9.5 dir. Kararsızların oranı % 13.0 olup, olumlu düşünenlerin oranı olumsuz düşünenlerin oranından fazladır. Öğretmen durum anketine göre bulgular aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.1.2. Performans Değerlendirme ve Geri Bildirim Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler

No	Performans Değerlendirme ve Geri Bildirim	Tamamen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	Öğrenciler sınavları sadece sınıf geçme aracı olarak görmektedir.	7	21.2	17	51.5	2	6.1	4	12.1	3	9.1
2	Verilen ödevler aksatılmadan yapılmaktadır.	4	12.1	23	69.7	2	6.1	4	12.1	-	-
3	Araştırma ödevleri internet vb. ortamlardan aynen aktarılmakta ve verilmiş amacına hizmet etmemektedir.	22	66.7	7	21.2	1	3.0	2	6.1	1	3.0
4	Sınavlarda yapılamayan sorular belirlenip, daha sonraki derslerde çözülmektedir.	8	24.2	22	66.7	-	-	3	9.1	-	-

‘Öğrenciler sınavları sadece sınıf geçme aracı olarak görmektedir.’ İfadesine öğretmenlerin % 21.2 si tamamen katılıyorum, % 51.5 i katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 12.1 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 9.1 dir. Kararsızların oranı % 6.1 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Verilen ödevler aksatılmadan yapılmaktadır.’ İfadesine öğretmenlerin % 12.1 i tamamen katılıyorum, % 69.7 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 12.1 , kararsızların oranı % 6.1 olup; bu ifadeye hiç katılmıyorum diyen olmamıştır. Genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Araştırma ödevleri internet vb. ortamlardan aynen aktarılmakta ve veriliş amacına hizmet etmemektedir.’ İfadesine öğretmenlerin % 66.7 si tamamen katılıyorum, % 21.2 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 6.1 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 3.0 dür. Kararsızların oranı % 6.1 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Sınavlarda yapılamayan sorular belirlenip, daha sonraki derslerde çözülmektedir.’ İfadesine öğretmenlerin % 24.2 si tamamen katılıyorum, % 66.7 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 9.1 olup; kararsızım veya hiç katılmıyorum diyen olmamıştır. Genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrenci durum anketine göre bulgular aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.2.1. Ders Kitapları ve Yardımcı Kitaplar Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler

No	Ders Kitapları ve Yardımcı Kitaplar	Tamamen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
8	Ders kitapları dersin anlaşılmasını kolaylaştırıcı, açık ve anlaşılır bir dille yazılmıştır.	24	9.5	32	12.6	39	15.4	74	29.2	84	33.2
9	Ders kitaplarındaki şekil,şema ve tablolar dikkat çekici ve anlaşılır bir biçimdedir.	25	9.9	50	19.8	35	13.8	80	31.6	63	24.9
10	Konunun daha iyi kavranabilmesi için ders kitabı dışında çeşitli kaynaklardan yeterince yararlanılmaktadır.	76	30.0	52	20.6	31	12.3	52	20.6	42	16.6
11	Ders kitabında, konunun anlaşılması için yeterli sayıda etkinlik ve deney yer almaktadır.	16	6.3	56	22.1	49	19.4	43	17.0	89	35.2
12	Ders kitapları,biyoloji alanındaki bilimsel ve teknolojik gelişmeleri içermektedir.	19	7.5	52	20.6	56	22.1	61	24.1	65	25.7
13	Ünite sonunda, konunun anlaşılıp anlaşılmadığını belirleyebilecek kadar soru vardır.	23	9.1	46	18.2	52	20.6	77	30.4	55	21.7

‘Ders kitapları dersin anlaşılmasını kolaylaştırıcı, açık ve anlaşılır bir dille yazılmıştır.’ ifadesine öğrencilerin % 9.5.i tamamen katılıyorum, % 12.6 sı katılıyorum demiştir. % 29.2 lik kısım katılmıyorum derken, % 33.2 lik kısım hiç katılmıyorum demiştir. Kararsızların oranı % 15.4 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Ders kitaplarındaki şekil,şema ve tablolar dikkat çekici ve anlaşılır bir biçimdedir.’ ifadesine öğrencilerin % 9.9 u tamamen katılıyorum, % 19.8 i katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 31.6, hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 24.9 dur. Kararsızların oranı % 13.8 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Konunun daha iyi kavranabilmesi için ders kitabı dışında çeşitli kaynaklardan yeterince yararlanılmaktadır.’ ifadesine öğrencilerin % 30.0 u tamamen katılıyorum, % 20.6 sı katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 20.6, hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 16.6 dır. Kararsızların oranı % 12.3 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Ders kitabında, konunun anlaşılması için yeterli sayıda etkinlik ve deney yer almaktadır.’ ifadesine öğrencilerin % 6.3ü tamamen katılıyorum, % 22.1 i katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 17.0 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 35.2 dir. Kararsızların oranı % 19.4 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Ders kitapları,biyoloji alanındaki bilimsel ve teknolojik gelişmeleri içermektedir.’ ifadesine öğrencilerin % 7.5 i tamamen katılıyorum, % 20.6 sı katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 24.1 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 25.7 dir. Kararsızların oranı % 22.1 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Ünite sonunda, konunun anlaşılıp anlaşılmadığını belirleyebilecek kadar soru vardır.’ ifadesine öğrencilerin % 9.1 i tamamen katılıyorum, % 18.2 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 30.4 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 21.7 dir. Kararsızların oranı % 20.6 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

Öğretmen durum anketine göre bulgular aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.2.2. Ders Kitapları ve Yardımcı Kitaplar Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler

No	Ders Kitapları ve Yardımcı Kitaplar	Tamamen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
5	Biyoloji ders kitapları biyoloji programının içeriğini tam ve anlaşılır olarak yansıtmaktadır.	2	6.1	1 9	57.6	-	-	9	27.3	3	9.1
6	Ders kitapları, biyoloji alanındaki bilimsel ve teknolojik gelişmeleri içermektedir.	1	3.0	3	9.1	2	6.1	24	72.7	3	9.1
7	Ünite sonunda, konunun anlaşılıp anlaşılmadığını belirleyebilecek kadar soru vardır.	-	-	3	9.1	2	6.1	19	57.6	9	27.3
8	Ders kitabında, konunun anlaşılması için yeterli sayıda etkinlik ve deney bulunmaktadır.	-	-	7	21.2	-	-	19	57.6	7	21.2

‘Biyoloji ders kitapları biyoloji programının içeriğini tam ve anlaşılır olarak yansıtmaktadır.’ İfadesine öğretmenlerin % 6.1 i tamamen katılıyorum, % 57.6 sı katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 27.3, hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 9.1 olup; bu ifadeye kararsızım diyen olmamıştır. Genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Ders kitapları, biyoloji alanındaki bilimsel ve teknolojik gelişmeleri içermektedir.’ İfadesine öğretmenlerin % 3.0 ü tamamen katılıyorum, % 9.1 i katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 72.7, hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 9.1 dir. Kararsızım diyenlerin oranı % 6.1 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Ünite sonunda, konunun anlaşılıp anlaşılmadığını belirleyebilecek kadar soru vardır.’ İfadesine öğretmenlerin % 9.1 i katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin

oranı % 57.6 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 27.3 olup; bu ifadeye tamamen katılıyorum diyen olmamıştır. Genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Ders kitabında, konunun anlaşılması için yeterli sayıda etkinlik ve deney bulunmaktadır.’ İfadesine öğretmenlerin % 21.2 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 57.6 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 21.2 olup; bu ifadeye tamamen katılıyorum veya kararsızım diyen olmamıştır. Genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrenci durum anketine göre bulgular aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.3.1. Biyoloji Dersi Öğretim Programı Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler

No	Biyoloji Dersi Öğretim Programı	Tamamen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
14	Konularda biyolojik terimlerin çok olması dersin anlaşılmasını güçleştirmektedir.	68	26.9	89	35.2	39	15.4	32	12.6	25	9.9
15	Konuların içeriği ezbere dayalıdır.	86	34.0	112	44.3	22	8.7	17	6.7	16	6.3
16	Ders konularının sıralaması ve içeriği sınıflara göre kavrama ve öğrenme açısından doğrudur.	44	17.4	114	45.1	48	19.0	20	7.9	27	10.7
17	Ders konuları kavram yanlışlarına neden olmaktadır.	43	17.0	57	22.5	71	28.1	56	22.1	26	10.3
18	Öğrenciler, öğrendikleri bilgileri günlük hayatlarında kullanabilmektedir.	37	14.6	93	36.8	35	13.8	39	15.4	49	19.4
19	Öğrenciler, daha önceki yıllarda yeterli biyoloji eğitimi alarak lise son sınıfa gelmişlerdir.	26	10.3	53	20.9	38	15.0	69	27.3	67	26.5
20	İlköğretimde alınan fen bilgisi eğitimi, orta öğretimde alınan biyoloji dersine yeterince destek olmaktadır.	28	11.1	47	18.6	53	20.9	60	23.7	65	25.7
21	Ders konuları birbirini tamamlayıcı niteliktedir.	55	21.7	107	42.3	47	18.6	21	8.3	23	9.1

‘Konularda biyolojik terimlerin çok olması dersin anlaşılmasını güçleştirmektedir.’ İfadesine öğrencilerin % 26.9 u tamamen katılıyorum, % 35.2 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 12.6 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 9.9 dur. Kararsızların oranı % 15.4 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Konuların içeriği ezbere dayalıdır.’ İfadesine öğrencilerin % 34.0 ü tamamen katılıyorum, % 44.3 ü katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 6.7 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 6.3 dür. Kararsızların oranı % 8.7 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Ders konularının sıralaması ve içeriği sınıflara göre kavrama ve öğrenme açısından doğrudur.’ İfadesine öğrencilerin % 17.4 ü tamamen katılıyorum, % 45.1 i katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 7.9 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 10.7 dir. Kararsızların oranı % 19.9 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Ders konuları kavram yanlışlarına neden olmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 17.0 si tamamen katılıyorum, % 22.5 i katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 22.1 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 10.3 dür. Kararsızların oranı % 28.1 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Öğrenciler, öğrendikleri bilgileri günlük hayatlarında kullanabilmektedir.’ İfadesine öğrencilerin % 14.6 sı tamamen katılıyorum, % 36.8 i katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 15.4 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 19.4 dür. Kararsızların oranı % 13.8 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Öğrenciler, daha önceki yıllarda yeterli biyoloji eğitimi alarak lise son sınıfa gelmişlerdir.’ İfadesine öğrencilerin % 10.3 ü tamamen katılıyorum, % 20.9 u katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 7.3 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 26.5 dir. Kararsızların oranı % 15.0 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘İlköğretimde alınan fen bilgisi eğitimi, orta öğretimde alınan biyoloji dersine yeterince destek olmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 11.1 i tamamen katılıyorum, % 18.6 sı katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 23.7 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 25.7 dir. Kararsızların oranı % 20.9 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Ders konuları birbirini tamamlayıcı niteliktedir.’ İfadesine öğrencilerin % 21.7 si tamamen katılıyorum, % 42.3 ü katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 8.3 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 9.1 dir. Kararsızların oranı % 18.6 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

Öğretmen durum anketine göre bulgular aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.3.2. Biyoloji Dersi Öğretim Programı Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler

No	Biyoloji Dersi Öğretim Programı	Tamamen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
9	Konularda biyolojik terimlerin çok olması dersin anlaşılmasını güçleştirmektedir.	7	21.2	18	54.5	1	3.0	5	15.2	2	6.1
10	Biyoloji öğretim programı, biyolojik ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak güncelleştirilmektedir.	1	3.0	1	3.0	3	9.1	24	72.7	4	12.1
11	Ders konularının sıralaması ve içeriği sınıflara göre kavrama ve öğrenme açısından doğrudur.	1	3.0	6	18.2	4	12.1	19	57.6	3	9.1
12	Öğrenciler, daha önceki yıllarda yeterli biyoloji eğitimi alarak lise son sınıfa gelmişlerdir.	1	3.0	6	18.2	-	-	19	57.6	7	21.2
13	Öğrenciler, öğrendikleri bilgileri günlük hayatlarında kullanabilmektedir.	4	12.1	21	63.6	3	9.1	4	12.1	1	3.0
14	İlköğretimde alınan fen bilgisi eğitimi, orta öğretimde alınan biyoloji dersine yeterince destek olmaktadır.	-	-	4	12.1	4	12.1	21	63.6	4	12.1
15	Ders konuları birbirini tamamlayıcı niteliktedir.	4	12.1	22	66.7	2	6.1	5	15.2	-	-

‘Konularda biyolojik terimlerin çok olması dersin anlaşılmasını güçleştirmektedir.’ İfadesine öğretmenlerin % 21.2 si tamamen katılıyorum, % 54.5 i katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 15.2, hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 6.1 dir. Kararsızım diyenlerin oranı % 3.0 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Biyoloji öğretim programı, biyolojik ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak güncelleştirilmektedir.’ İfadesine öğretmenlerin % 3.0 ü tamamen katılıyorum, % 3.0 ü katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 72.7, hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 12.1 dir. Kararsızım diyenlerin oranı % 9.1 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Ders konularının sıralaması ve içeriği sınıflara göre kavrama ve öğrenme açısından doğrudur.’ İfadesine öğretmenlerin % 3.0 ü tamamen katılıyorum, % 18.2 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 57.6, hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 9.1 dir. Kararsızım diyenlerin oranı % 12.1 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Öğrenciler, daha önceki yıllarda yeterli biyoloji eğitimi alarak lise son sınıfa gelmişlerdir.’ İfadesine öğretmenlerin % 3.0 ü tamamen katılıyorum, % 18.2 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 57.6, hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 21.2 dir. Bu ifadeye kararsızım diyen olmayıp, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Öğrenciler, öğrendikleri bilgileri günlük hayatlarında kullanabilmektedir.’ İfadesine öğretmenlerin % 12.1 i tamamen katılıyorum, % 63.6 sı katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 12.1, hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 3.0 dür. Kararsızım diyenlerin oranı % 9.1 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘İlköğretimde alınan fen bilgisi eğitimi, orta öğretimde alınan biyoloji dersine yeterince destek olmaktadır.’ İfadesine öğretmenlerin % 12.1 i katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 63.6, hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 12.1 dir. Kararsızım diyenlerin oranı % 12.1 olup, tamamen katılıyorum diyen olmamıştır. Genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Ders konuları birbirini tamamlayıcı niteliktedir.’ İfadesine öğretmenlerin % 12.1 i tamamen katılıyorum, % 66.7 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 15.2, kararsızım diyenlerin oranı % 9.1 olup, hiç katılmıyorum diyen olmamıştır. Genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrenci durum anketine göre bulgular aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.4.1. Ders Anlatım Yöntem ve Teknikleri Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler

No	Ders Anlatım Yöntem ve Teknikleri	Tamamen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
22	Konular ve kavramlar günlük hayatla ilişkilendirilerek anlatılmaktadır.	72	28.5	85	33.6	30	11.9	44	17.4	22	8.7
23	Öğretmenler, derse karşı ilgiyi arttırmaya yönelik öğretim yöntemleri kullanmaktadır.	68	26.9	58	22.9	28	11.1	55	21.7	44	17.4
24	Biyoloji öğretmenleri, diğer branş öğretmenleriyle yeterli işbirliği yapmaktadır.	39	15.4	83	32.8	60	23.7	30	11.9	41	16.2
25	Öğretmenler konuları öğrencilerin seviyesine uygun olarak anlatmaktadır.	100	39.5	82	32.4	25	9.9	17	6.7	29	11.5
26	Öğretmenler, ders işlenişinde farklı öğretim yöntemleri kullanmaktadır.	60	23.7	53	20.9	32	12.6	54	21.3	54	21.3
27	Ders işlenişinde açık ve anlaşılır bir dil kullanılmaktadır.	98	38.7	88	34.8	34	13.4	20	7.9	13	5.1
28	Konu anlatımında gereksiz ayrıntı ve tekrarlardan kaçınılmaktadır.	83	32.8	95	37.5	40	15.8	19	7.5	16	6.3
29	Öğretmenler düz anlatım yöntemini çok sık kullanmaktadır.	72	28.5	78	30.8	31	12.3	53	20.9	19	7.5

‘Konular ve kavramlar günlük hayatla ilişkilendirilerek anlatılmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 28.5 i tamamen katılıyorum, % 33.6 sı katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 17.4 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 8.7 dir. Kararsızların oranı % 11.9 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Öğretmenler, derse karşı ilgiyi arttırmaya yönelik öğretim yöntemleri kullanmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 26.9 u tamamen katılıyorum, % 22.9 u katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 21.7 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 17.4 dür. Kararsızların oranı % 11.1 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Biyoloji öğretmenleri, diğer branş öğretmenleriyle yeterli işbirliği yapmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 15.4 ü tamamen katılıyorum, % 32.8 i katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 11.9 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 16.2 dir. Kararsızların oranı % 23.7 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Öğretmenler konuları öğrencilerin seviyesine uygun olarak anlatmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 39.5 i tamamen katılıyorum, % 32.4 ü katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 6.9 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 11.5 dir. Kararsızların oranı % 9.9 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Öğretmenler, ders işlenişinde farklı öğretim yöntemleri kullanmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 23.7 si tamamen katılıyorum, % 20.9 u katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 21.3 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 21.3 dür. Kararsızların oranı % 12.6 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Ders işlenişinde açık ve anlaşılır bir dil kullanılmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 38.7 si tamamen katılıyorum, % 34.8 i katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 7.9 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 5.1 dir. Kararsızların oranı % 5.1 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Konu anlatımında gereksiz ayrıntı ve tekrarlardan kaçınılmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 32.8 i tamamen katılıyorum, % 37.5 i katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 7.5 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 6.3 dür. Kararsızların oranı % 15.8 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Öğretmenler düz anlatım yöntemini çok sık kullanmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 28.5 i tamamen katılıyorum, % 30.8 i katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 20.9 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 7.5 dir. Kararsızların oranı % 12.3 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

Öğretmen durum anketine göre bulgular aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.4.2. Ders Anlatım Yöntem ve Teknikleri Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler

No	Ders Anlatım Yöntem ve Teknikleri	Tamamen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
16	Kullanılan bazı öğrenme-öğretme teknikleri fazla zaman almaktadır.	6	18.2	20	60.6	-	-	6	18.2	1	3.0

‘Kullanılan bazı öğrenme- öğretime teknikleri fazla zaman almaktadır.’ İfadesine öğretmenlerin % 18.2 si tamamen katılıyorum, % 60.6 sı katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 18.2, hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 3.0 dür. Bu ifadeye kararsızım diyen olmayıp, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrenci durum anketine göre bulgular aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.5.1. Üniversite Sınavı ve Dersaneler Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler

No	Üniversite Sınavı ve Dersaneler	Tamamen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
30	Dersaneler, okuldaki konuların anlaşılması ve pekiştirilmesine yardımcı olmaktadır.	146	57.7	82	32.4	14	5.5	5	2.0	6	2.4
31	Üniversite sınavında çıkan sorular, öğretim programıyla uyum göstermektedir.	53	20.9	112	44.3	41	16.2	16	6.3	31	12.3
32	Üniversite sınavı stresi, öğrencileri olumsuz etkilemektedir.	203	80.2	20	7.9	16	6.3	7	2.8	7	2.8

‘Dersaneler, okuldaki konuların anlaşılması ve pekiştirilmesine yardımcı olmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 57.7 si tamamen katılıyorum, % 32.4 ü katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 2.0 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 2.4 dür. Kararsızların oranı % 5.5 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Üniversite sınavında çıkan sorular, öğretim programıyla uyum göstermektedir.’ İfadesine öğrencilerin % 20.9 u tamamen katılıyorum, % 44.3 ü katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 6.3 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 12.3 dür. Kararsızların oranı % 16.2 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Üniversite sınavı stresi, öğrencileri olumsuz etkilemektedir.’ İfadesine öğrencilerin % 80.2 si tamamen katılıyorum, % 7.9 u katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 2.8 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 2.8 dir. Kararsızların oranı % 6.3 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

Öğretmen durum anketine göre bulgular aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.5.2. Üniversite Sınavı ve Dersaneler Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler

No	Üniversite Sınavı ve Dersaneler	Tamamen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
17	Üniversite sınavı stresi, öğrencileri olumsuz etkilemektedir.	27	81.8	6	18.2	-	-	-	-	-	-
18	Dersaneye giden öğrenciler, konular orada da anlatılacağı için derse karşı ilgisiz davranmaktadır.	21	63.6	8	24.2	-	-	3	9.1	1	3.0
19	Dersaneler, okuldaki konuların anlaşılması ve pekiştirilmesine yardımcı olmaktadır.	3	9.1	22	66.7	-	-	7	21.2	1	3.0
20	Üniversite sınavında çıkan sorular, öğretim programıyla uyum göstermektedir.	1	3.0	21	63.6	1	3.0	7	21.2	3	9.1

‘Üniversite sınavı stresi, öğrencileri olumsuz etkilemektedir.’ İfadesine öğretmenlerin % 81.8 i tamamen katılıyorum, % 18.2 si katılıyorum demiştir. bu ifadeye kararsızım, katılmıyorum veya hiç katılmıyorum diyen olmayıp; gene olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Dersaneye giden öğrenciler, konular orada da anlatılacağı için derse karşı ilgisiz davranmaktadır.’ İfadesine öğretmenlerin % 63.6 sı tamamen katılıyorum, % 24.2 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 9.1, hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 3.0 dür. Bu ifadeye kararsızım diyen olmayıp, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Dersaneler, okuldaki konuların anlaşılması ve pekiştirilmesine yardımcı olmaktadır.’ İfadesine öğretmenlerin % 9.1 i tamamen katılıyorum, % 66.7 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 21.2, hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 3.0 dür. Bu ifadeye kararsızım diyen olmayıp, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Üniversite sınavında çıkan sorular, öğretim programıyla uyum göstermektedir.’ İfadesine öğretmenlerin % 3.0 ü tamamen katılıyorum, % 63.6 sı katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 21.2, hiç katılmıyorum % 9.1 dir. Kararsızım diyenlerin oranı % 3.0 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

3.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrenci durum anketine göre bulgular aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.6.1. Biyoloji Dersine Karşı Önyargı ve Motivasyon Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler

No	Biyoloji Dersine Karşı Önyargı ve Motivasyon	Tamamen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
40	Dersle ilgili olarak yeterli rehberlik çalışmaları yapılmaktadır.	25	9.9	51	20.2	34	13.4	58	22.9	85	33.6
41	Öğrenciler derse karşı olumsuz önyargılara sahiptir.	86	34.0	79	31.2	40	15.8	30	11.9	18	7.1
42	Öğrencilerin kişisel sorunları derste verimliliği azaltmaktadır.	87	34.4	76	30.0	39	15.4	27	10.7	24	9.5
43	Okul-veli işbirliği yeteri kadar yapılmaktadır.	40	15.8	46	18.2	41	16.2	31	12.3	95	37.5
44	Öğretmenlerin kişisel problemleri dersin işlenişini olumsuz etkilemektedir.	36	14.2	52	20.6	42	16.6	50	19.8	73	28.9
45	Öğrenciler ders çalışma teknikleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	28	11.1	71	28.1	49	19.4	65	25.7	40	15.8
46	Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının olmaması, dersin anlaşılmasını zorlaştırmaktadır.	75	29.6	104	41.1	34	13.4	21	8.3	19	7.5
47	Öğrenilen konular kısa sürede unutulmaktadır.	118	46.6	77	30.4	31	12.3	16	6.3	11	4.3
48	Öğretmenin bilgi ve formasyon eksikliği öğrencilerde motivasyon eksikliğine neden olmaktadır.	70	27.7	68	26.9	32	12.6	29	11.5	54	21.3

‘Dersle ilgili olarak yeterli rehberlik çalışmaları yapılmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 9.9 u tamamen katılıyorum, % 20.2 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 22.9 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 33.6 dır. Kararsızların oranı % 13.4 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Öğrenciler derse karşı olumsuz önyargılara sahiptir.’ İfadesine öğrencilerin % 34.0 ü tamamen katılıyorum, % 31.2 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 11.9 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 7.1 dir. Kararsızların oranı % 15.8 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Öğrencilerin kişisel sorunları dersteki verimliliği azaltmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 34.4 ü tamamen katılıyorum, % 30.0 u katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 10.7 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 9.5 dir. Kararsızların oranı % 15.4 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Okul-veli işbirliği yeteri kadar yapılmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 15.8 i tamamen katılıyorum, % 18.2 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 12.3 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 37.5 dir. Kararsızların oranı % 16.2 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Öğretmenlerin kişisel problemleri dersin işlenişini olumsuz etkilemektedir.’ İfadesine öğrencilerin % 14.2 si tamamen katılıyorum, % 20.6 sı katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 19.8 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 2.9 dır. Kararsızların oranı % 16.6 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Öğrenciler ders çalışma teknikleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.’ İfadesine öğrencilerin % 11.1 i tamamen katılıyorum, % 28.1 i katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 25.7 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 15.8 dir. Kararsızların oranı % 19.4 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının olmaması, dersin anlaşılmasını zorlaştırmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 29.6 sı tamamen katılıyorum, % 41.1 i katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 8.3 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 7.5 dir. Kararsızların oranı % 13.4 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Öğrenilen konular kısa sürede unutulmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 46.1 i tamamen katılıyorum, % 30.4 ü katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 6.3 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 4.3 dür. Kararsızların oranı % 12.3 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Öğretmenin bilgi ve formasyon eksiği öğrencilerde motivasyon eksikliğine neden olmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 27.7 si tamamen katılıyorum, % 26.9 u katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 11.5 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 21.3 dür. Kararsızların oranı % 12.6 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

Öğretmen durum anketine göre bulgular aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.6.2. Biyoloji Dersine Karşı Önyargı ve Motivasyon Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler

No	Biyoloji Dersine Karşı Önyargı ve Motivasyon	Tamamen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
30	Dersle ilgili olarak yeterli rehberlik çalışmaları yapılmaktadır.	-	-	6	18.2	3	9.1	2	6.1	22	66.7
31	Öğrencilerin motivasyonları dersin sonuna kadar korunmaktadır.	4	12.1	22	66.7	3	9.1	2	6.1	2	6.1
32	Öğrenciler derste yeterince güdülenmektedir.	5	15.2	26	78.8	1	3.0	-	-	1	3.0
33	Öğrenilen konular kısa sürede unutulmaktadır.	7	21.2	23	69.7	-	-	2	6.1	1	3.0
34	Öğrenciler derse yeterince katılmamaktadır.	3	9.1	20	60.6	1	3.0	9	27.3	-	-
35	Öğrenciler derse karşı olumsuz önyargılara sahiptir.	2	6.1	3	9.1	2	6.1	21	63.6	5	15.2
36	Öğrencilerin kişisel problemleri dersin işlenişini olumsuz etkilemektedir.	1	3.0	5	15.2	-	-	7	21.2	20	60.6
37	Öğrenciler ders çalışma teknikleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.	1	3.0	2	6.1	2	6.1	23	69.7	5	15.2
38	Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının olmaması, dersin anlaşılmasını zorlaştırmaktadır.	9	27.3	21	63.6	2	6.1	-	-	1	3.0

‘Dersle ilgili olarak yeterli rehberlik çalışmaları yapılmaktadır.’ İfadesine öğretmenlerin % 18.2 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 6.1, hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 66.7 dir. Kararsızım diyenlerin oranı %9.1 olup,bu ifadeye tamamen katılıyorum diyen olmamıştır. Genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Öğrencilerin motivasyonları dersin sonuna kadar korunmaktadır.’ İfadesine öğretmenlerin % 12.1 i tamamen katılıyorum, % 66.7 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 6.1, hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 6.1 dir. Kararsızım diyenlerin oranı % 9.1 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Öğrenciler derste yeterince güdülenmektedir.’ İfadesine öğretmenlerin % 15.2 si tamamen katılıyorum, % 78.8 i katılıyorum demiştir. Hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 3.0 dür. Kararsızım diyenlerin oranı % 3.0 olup, katılmıyorum diyen olmamıştır. Genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Öğrenilen konular kısa sürede unutulmaktadır.’ İfadesine öğretmenlerin % 21.2 si tamamen katılıyorum, % 69.7 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 6.1, hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 3.0 dür. Bu ifadeye kararsızım diyen olmayıp, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Öğrenciler derse yeterince katılmamaktadır.’ İfadesine öğretmenlerin % 9.1 i tamamen katılıyorum, % 60.6 sı katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 27.3, kararsızım diyenlerin oranı % 3.0 dür. Bu ifadeye hiç katılmıyorum diyen olmayıp, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Öğrenciler derse karşı olumsuz önyargılara sahiptir.’ İfadesine öğretmenlerin % 6.1 i tamamen katılıyorum, % 9.1 i katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 63.6, hiç katılmıyorum % 15.2 dir. Kararsızım diyenlerin oranı % 6.1 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Öğrencilerin kişisel problemleri dersin işlenişini olumsuz etkilemektedir.’ İfadesine öğretmenlerin % 3.0 ü tamamen katılıyorum, % 15.2 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 21.2, hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 60.6 dır. Bu ifadeye kararsızım diyen olmayıp, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Öğrenciler ders çalışma teknikleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.’ İfadesine öğretmenlerin % 3.0 ü tamamen katılıyorum, % 6.1 i katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 69.7, hiç katılmıyorum % 15.2 dir. Kararsızım diyenlerin oranı % 6.1 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının olmaması, dersin anlaşılmasını zorlaştırmaktadır.’ İfadesine öğretmenlerin % 27.3 ü tamamen katılıyorum, % 63.6 sı

katılıyorum demiştir. Hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 3.0, kararsızım diyenlerin oranı % 6.1 dir. Bu ifadeye katılmıyorum diyen olmayıp, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

3.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrenci durum anketine göre bulgular aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.7.1. Laboratuvar ve Araç- Gereçler Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler

No	Laboratuvar ve Araç-Gereçler	Tamamen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
49	Dersin işlenişinde laboratuvarдан yeteri kadar yararlanılmaktadır.	35	13.8	28	11.1	19	7.5	59	23.3	112	44.3
50	Dersin işlenişinde teknolojik araç-gereçlerden yeteri kadar yararlanılmaktadır.	24	9.5	32	12.6	24	9.5	83	32.8	90	35.6
51	Teorik bilgiler, laboratuvar çalışmasıyla birleştirilmekte ve daha anlaşılır hale gelmektedir.	21	8.3	58	22.9	31	12.3	44	17.4	99	39.1
52	Öğretmenler, görsel araç-gereçleri etkin bir biçimde kullanabilmektedir.	23	9.1	54	21.3	31	12.3	59	23.3	86	34.0
53	Dersin içeriğinde yer alan deneylerin tümü yapılmaktadır.	13	5.1	20	7.9	20	7.9	67	26.5	133	52.6
54	Öğrenciler laboratuvar çalışmalarına aktif olarak katılmaktadırlar.	13	5.1	27	10.7	20	7.9	71	28.1	122	48.2
55	Deney raporları konunun pekişmesine yardımcı olmaktadır.	20	7.9	20	7.9	23	9.1	79	31.2	111	43.9

‘Dersin işlenişinde laboratuvarдан yeteri kadar yararlanılmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 13.8 i tamamen katılıyorum, % 11.1 i katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 23.3 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 44.3 dür. Kararsızların oranı % 7.5 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Dersin işlenişinde teknolojik araç-gereçlerden yeteri kadar yararlanılmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 9.5 i tamamen katılıyorum, % 12.6 sı katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 32.8 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 35.6 dır. Kararsızların oranı % 9.5 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Teorik bilgiler, laboratuvar çalışmasıyla birleştirilmekte ve daha anlaşılır hale gelmektedir.’ İfadesine öğrencilerin % 8.3 ü tamamen katılıyorum, % 21.3 ü katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 17.4 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 39.1 dir. Kararsızların oranı % 12.3 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Öğretmenler, görsel araç-gereçleri etkin bir biçimde kullanabilmektedir.’ İfadesine öğrencilerin % 9.1 i tamamen katılıyorum, % 23.3 ü katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 23.3 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 34.0 ü. Kararsızların oranı % 12.3 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Dersin içeriğinde yer alan deneylerin tümü yapılmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 5.1 i tamamen katılıyorum, % 7.9 u katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 26.5 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 52.6 dır. Kararsızların oranı % 7.9 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Öğrenciler laboratuvar çalışmalarına aktif olarak katılmaktadırlar.’ İfadesine öğrencilerin % 5.1 i tamamen katılıyorum, % 10.7 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 28.1 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 48.2 dir. Kararsızların oranı % 7.9 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

‘Deney raporları konunun pekişmesine yardımcı olmaktadır.’ İfadesine öğrencilerin % 7.9 u tamamen katılıyorum, % 7.9 u katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 31.2 , hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 43.9 dur. Kararsızların oranı % 9.1 olup, genel olarak olumsuz görüş bildirilmiştir.

Öğretmen durum anketine göre bulgular aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.7.2. Laboratuvar ve Araç- Gereçler Bölümündeki Sorulara İlişkin Veriler

No	Laboratuvar ve Araç-Gereçler	Tamamen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	Dersin işlenişinde teknolojik araç-gereçlerden yeteri kadar yararlanılmaktadır.	21	63.6	9	27.3	-	-	2	6.1	1	3.0
2	Dersin içeriğinde yer alan deneylerin tümü yapılmaktadır.	6	18.2	24	72.7	1	3.0	1	3.0	1	3.0
3	Öğrenciler laboratuvar çalışmalarına aktif olarak katılmaktadırlar.	3	9.1	22	66.7	3	9.1	5	15.2	-	-
4	Dersin işlenişinde laboratuvardan yeteri kadar yararlanılmaktadır.	6	18.2	24	72.7	-	-	3	9.1	-	-

‘Dersin işlenişinde teknolojik araç-gereçlerden yeteri kadar yararlanılmaktadır.’ İfadesine öğretmenlerin % 63.6 sı tamamen katılıyorum, % 27.3 ü katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 6.1, hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 3.0 dür. Bu ifadeye kararsızım diyen olmayıp, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Dersin içeriğinde yer alan deneylerin tümü yapılmaktadır.’ İfadesine öğretmenlerin % 18.2 si tamamen katılıyorum, % 72.7 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 3.0, hiç katılmıyorum % 3.0 dür. Kararsızım diyenlerin oranı % 3.0 olup, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Öğrenciler laboratuvar çalışmalarına aktif olarak katılmaktadırlar.’ İfadesine öğretmenlerin % 9.1 i tamamen katılıyorum, % 66.7 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 15.2, kararsızım diyenlerin oranı % 9.1 dir. Bu ifadeye hiç katılmıyorum diyen olmayıp, genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

‘Dersin işlenişinde laboratuvaradan yeteri kadar yararlanılmaktadır.’ İfadesine öğretmenlerin % 18.2 si tamamen katılıyorum, % 72.7 si katılıyorum demiştir. Katılmıyorum diyenlerin oranı % 9.1 olup, kararsızım veya hiç katılmıyorum diyen olmamıştır. Genel olarak olumlu görüş bildirilmiştir.

4. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç

Anketlerden elde edilen veriler yorumlanırken tamamen katılıyorum ve katılıyorum ifadelerinin cevap yüzdelerinin toplamı olumlu; katılmıyorum ve hiç katılmıyorum ifadelerinin yüzdelerinin toplamı ise olumsuz yanıtlar olarak değerlendirilecektir.

Biyoloji dersinde karşılaşılan problemler öğretmen ve öğrenci anketlerinin toplamında 7 başlık altında toplanmıştır. Bu başlıklar;

1. Performans Değerlendirme ve Geri Bildirim
2. Ders Kitapları ve Yardımcı Kitaplar
3. Biyoloji Dersi Öğretim Programı
4. Ders Anlatım Yöntem ve Teknikleri
5. Üniversite Sınavı ve Dersaneler
6. Biyoloji Dersine Karşı Önyargı ve Motivasyon
7. Laboratuvar ve Araç- Gereçler

Öğrenci ve öğretmen durum anketleri, tarama modelinin temellerine uygun olarak şu anki durumu ifade etmek için kullanılmıştır. Bu anketlerden elde edilen sonuçlar aşağıdaki şekildedir:

4.1.1. Performans Değerlendirme ve Geri Bildirim ile İlgili Sonuçlar

Öğrenci durum anketine göre:

Sınavlarda yapılamayan sorular belirlenerek daha sonraki derslerde çözülmemektedir.

Sınav süreleri, soruların yanıtlanması için yeterli değildir.

Öğretmen durum anketine göre:

Öğrenciler sınavları sadece sınıf geçme aracı olarak görmektedir.

Araştırma ödevleri internet vb. ortamlardan aynen aktarılmakta ve veriliş amacına hizmet etmemektedir.

4.1.2. Ders Kitapları ve Yardımcı Kitaplar ile İlgili Sonuçlar

Öğrenci durum anketine göre:

Ders kitapları, dersin anlaşılmasını kolaylaştırıcı, açık ve anlaşılır bir dille yazılmamıştır.

Ders kitaplarındaki şekil, şema ve tabloların dikkat çekici ve anlaşılır bir biçimde değildir.

Konunun daha iyi kavranabilmesi için ders kitabı dışında çeşitli kaynaklardan yeterince yararlanılmamaktadır.

Ders kitabında, konunun anlaşılması için yeterli sayıda etkinlik ve deney yer almamaktadır.

Ders kitapları, biyoloji alanındaki bilimsel ve teknolojik gelişmeleri içermemektedir.

Ünite sonunda, konunun anlaşılıp anlaşılmadığını belirleyebilecek kadar soru bulunmamaktadır.

Öğretmen durum anketine göre:

Ders kitapları, biyoloji alanındaki bilimsel ve teknolojik gelişmeleri içermemektedir.

Ünite sonunda, konunun anlaşılıp anlaşılmadığını belirleyebilecek kadar soru bulunmamaktadır.

Ders kitabında, konunun anlaşılması için yeterli sayıda etkinlik ve deney bulunmamaktadır.

4.1.3. Biyoloji Dersi Öğretim Programı ile İlgili Sonuçlar

Öğrenci durum anketine göre:

Konularda biyolojik terimlerin çok olması, dersin anlaşılmasını güçleştirmektedir.

Konuların içeriği ezbere dayalıdır.

Ders konuları kavram yanılgılarına neden olmaktadır.

Öğrenciler öğrendikleri bilgileri günlük hayatlarında yeterince kullanamamaktadır.

Öğrenciler, daha önceki yıllarda yeterli biyoloji eğitimi almadan lise son sınıfa gelmektedir.

İlköğretimde alınan fen bilgisi eğitimi, orta öğretimde alınan biyoloji dersine yeterince destek olmaktadır.

Öğretmen durum anketine göre:

Konularda biyolojik terimlerin çok olması dersin anlaşılmasını güçleştirmektedir.

Biyoloji öğretim programı, biyolojik ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak güncelleştirilmemektedir.

Ders konularının sıralaması ve içeriğinin sınıflara göre kavrama ve öğrenme açısından doğru değildir.

Öğrenciler daha önceki yıllarda yeterli biyoloji eğitimi almadan lise son sınıfa gelmektedir.

İlköğretimde alınan fen bilgisi eğitimi, orta öğretimde alınan biyoloji dersine yeterince destek olmamaktadır.

4.1.4. Ders Anlatım Yöntem ve Teknikleri ile İlgili Sonuçlar

Öğrenci durum anketine göre:

Konu ve kavramlar günlük hayatla ilişkilendirilerek anlatılmamaktadır.

Öğretmenler derse karşı ilgiyi arttırmaya yönelik öğretim yöntemleri kullanmamaktadır.

Biyoloji öğretmenleri, diğer branş öğretmenleriyle yeterli işbirliği yapmamaktadır.

Öğretmenler, ders işlenişinde farklı öğretim yöntemleri kullanmamaktadır.

Öğretmenler düz anlatım yöntemini çok sık kullanmaktadır.

Öğretmen durum anketine göre:

Kullanılan bazı öğrenme- öğretim teknikleri fazla zaman almaktadır.

4.1.5. Üniversite Sınavı ve Dersaneler ile İlgili Sonuçlar

Öğrenci durum anketine göre:

Üniversite sınavında çıkan sorular, öğretim programıyla uyum göstermemektedir.

Üniversite sınavı stresi, öğrencileri olumsuz etkilemektedir.

Öğretmen durum anketine göre:

Üniversite sınavı stresi, öğrencileri olumsuz etkilemektedir.

Dersaneye giden öğrenciler, konular orada da anlatılacağı için derse karşı ilgisiz davranmaktadır.

4.1.6. Biyoloji Dersine Karşı Önyargı ve Motivasyon ile İlgili Sonuçlar

Öğrenci durum anketine göre:

Dersle ilgili olarak yeterli rehberlik çalışmaları yapılmamaktadır.

Öğrenciler derse karşı olumsuz önyargılara sahiptir.

Öğrencilerin kişisel sorunları dersteki verimliliği azaltmaktadır.

Okul-veli işbirliği yeteri kadar yapılmamaktadır.

Öğretmenlerin kişisel problemleri dersin işlenişini olumsuz etkilemektedir.

Öğrenciler ders çalışma teknikleri hakkında yeterli bilgiye sahip değildir.

Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının olmaması, dersin anlaşılmasını zorlaştırmaktadır.

Öğrenciler öğrenilen konuların kısa sürede unutmaktadır.

Öğretmenin bilgi ve formasyon eksikliği öğrencilerde motivasyon eksikliğine neden olmaktadır.

Öğretmen durum anketine göre:

Dersle ilgili olarak yeterli rehberlik çalışmaları yapılmamaktadır.

Öğrenilen konular kısa sürede unutulmaktadır.

Öğrenciler derse yeterince katılmamaktadır.

Öğrenciler ders çalışma teknikleri hakkında yeterli bilgiye sahip değildir.

Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının olmaması, dersin anlaşılmasını zorlaştırmaktadır.

4.1.7. Laboratuvar ve Araç-Gereçler ile İlgili Sonuçlar

Öğrenci durum anketine göre:

Dersin işlenişinde laboratuvardan yeteri kadar yararlanılmamaktadır.

dersin işlenişinde teknolojik araç-gereçlerden yeteri kadar yararlanılmamaktadır.

Teorik bilgiler, laboratuvar çalışmasıyla birleştirilmemekte ve daha anlaşılır hale gelmemektedir.

Öğretmenler, görsel araç-gereçleri etkin bir biçimde kullanamamaktadır.

Dersin içeriğinde yer alan deneylerin tümü yapılamamaktadır.

Öğrenciler laboratuvar çalışmalarına aktif olarak katılamamaktadır.

Deney raporları konunun pekişmesine yardımcı olmamaktadır.

4.2. Öneriler

Çalışmanın bu bölümünde elde edilen bilgilerin sonucunda lise son sınıflarda biyoloji dersinde karşılaşılan problemlere yönelik bazı çözüm önerileri yer almaktadır.

Performans değerlendirme ve geri bildirim ile ilgili öneriler;

1. Konu anlatımında yapılan örnek ve uygulama sayısı arttırılmalıdır.
2. Sınav sırasında yapılamayan sorular belirlenip, daha sonraki derslerde çözülmelidir.
3. Sınav süreleri, öğrencilerin soruları rahatça yanıtlayabilecekleri şekilde düzenlenmelidir.
4. Öğrenciler yeterince güdülenmelidir.
5. Araştırma ödevlerinin verilmiş nedenleri öğrenciye kavratılmalıdır.

Ders kitapları ve yardımcı kitaplar ile ilgili öneriler;

1. Ders kitaplarında kullanılan dilin; konuların daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla daha açık ve anlaşılır olması gerekmektedir.
2. Ders kitaplarındaki şekil, şema ve tabloların karmaşıklıklardan uzak; öğrencilerin dikkatini çeken ve anlaşılır biçimde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.
3. Ders kitabı dışında test kitabı, dergi vb. yardımcı kaynaklardan daha sık yararlanılmalıdır.
4. Ders kitabında yer alan etkinlik ve uygulama sayısı arttırılmalıdır.
5. Ders kitapları, biyolojik ve teknolojik gelişmeleri içermelidir.

6. Ders kitaplarında ünite sonlarında yer alan soru sayısı arttırılmalıdır.

Biyoloji dersi öğretim programı ile ilgili öneriler;

1. Biyoloji öğretim programı sık sık güncelleştirilmelidir.
2. Öğretim programı düzenlenirken, öğrencilerin kavrama seviyeleri göz önünde bulundurulmalı, anlaşılması güç konular en başta yer almamalıdır.
3. Öğrencilerin daha önceki sınıflardaki biyoloji bilgi eksikleri giderilmelidir.

Ders anlatım yöntem ve teknikleri ile ilgili öneriler;

1. Konular anlatılırken günlük hayatla ilişkilendirilme daha fazla yapılmalıdır.
2. Öğretmenler, ders işlenişinde birden fazla öğretim yöntemi kullanmalıdır.
3. Konu anlatımı sırasında gereksiz ayrıntı ve tekrarlardan kaçınılmalıdır.

Üniversite sınavı ve dersaneler ile ilgili öneriler;

1. Üniversiteye giriş sınav sisteminin kalıcı ve makul bir sisteme oturtulması gerekmektedir.
2. Öğrencilerin üniversite sınavı ile ilgili motive edilmesi, gereksiz stres ve baskıdan kurtulmaları için yeterli rehberlik çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

3. Üniversite sınavı içeriği ile biyoloji programının içeriği birbiriyle uyumlu olmalı; ÖSYM ve Talim Terbiye Kurulu' nun işbirliği içinde olmaları gerekmektedir.

Biyoloji dersine karşı önyargı ve motivasyon ile ilgili öneriler;

1. Okul- veli ilişkisi sıkı tutulmalı; öğrencilerin durumları hakkında velilere sık sık bilgi verilmeli, velilerin davet edildikleri toplantılara katılması sağlanmalı, velileri bilinçlendirmeye ve öğrencilerin performanslarını arttırmalarını sağlayıcı aktiviteler (okul çayı, seminer vs.) yapılmalıdır.
2. Öğrencilere ders çalışma teknikleri hakkında bilgi verilmeli; onların düzenli ders çalışma alışkanlığı edinmesine yardımcı olunmalıdır.

Laboratuvar ve araç-gereçler ile ilgili öneriler;

1. Ders işlenişini zevkli hale getirmek için sinevizyon, eğitici belgesel, tepegöz gibi teknolojik araç- gereç kullanım oranı arttırılmalı, öğretmenlerin bunları kullanması için teşvik edilmelidir.
2. Laboratuvar çalışmalarına mümkün olduğunca her öğrencinin aktif olarak katılımı sağlanmalıdır.
3. Laboratuvar dersleri ikinci plana atılmamalı, laboratuvar olanaklarından yeteri kadar yararlanmaları sağlanmalıdır.
4. Öğretmenler, teknolojik araç- gereçlerin doğru ve etkin biçimde kullanımı doğrultusunda bilgilendirilmeli ve bu konuda teşvik edilmelidir.

KAYNAKÇA

- ALTUNOĞLU, B., ATAV, E.,(2005). Daha Etkili Bir Biyoloji Öğretimi İçin Öğretmen Beklentileri, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28, s. 19-28,.
- BLOSSER, P. E. (1999) Research matters to the science teachers. Using questions in science classrooms <<http://science.coe.uwf.edu/narst/research/question.htm>> (2002, Eylül)
- CANSARAN, A. (2004) Biyoloji Öğretmenliği Öğrencilerinin Biyoloji Öğretmenliği Programı Hakkındaki Düşünceleri. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24.
- DEMİRSOY, A. (1993) . Cumhuriyetin Kuruluşundan Bugüne Türkiye’de Biyoloji Bilimindeki Gelişmeler. Bilim ve Teknik Dergisi, c.26, s.312.
- DEMİRSOY, A.(2000). Son İmparatorluğa Öğütler. Ankara: Meteksan.
- DE JONG, G.M. (2000). Understanding change and curriculum implementation. Unpublished Doctoral Dissertation. University of Alabama at Birmingham.
- FROLOW, I.T. (1986) Biyolojide Diyalektik Yöntem, Çev.: Y.Sahan, Bilimsel Dizi, Ankara.
- GALLAGHER, J.J. (2000). Teaching for understanding and application of science knowledge. School Science and Mathematics. 100(9), 310-319
- GÜL, B. (2006). İköğretim Fen Eğitimindeki Fizik Konularının Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Yolları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar, Fen Bilimleri Enstitüsü Fizik Anabilim Dalı, Afyonkarahisar.
- HURD, P.D. (2000). Science education for the 21st century. School Science and Mathematics. 100(6), 282-289

- MİTCHENER, C. P. , ANDERSON, R.D., Teachers' perspective: developing and implementing an STS curriculum, *Journal of Research in Science Teaching*, 26 (4), 351-369, 1989.
- KARASAR, N., 2004. *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 13. Baskı. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- KİZİROĞLU, İ.(1988). Günümüzde Biyoloji Dersi ve Amaçları, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3 .
- ÖZTAŞ, H., ÖZAY, E.(2004). Biyoloji Öğretmenlerinin Biyoloji Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12/1.
- ÖZTÜRK (1994) M. Biyoloji Eğitiminin Çevre Eğitimi ile Özdeşleştirilmesi. I. Ulusal Fen Bilimleri Eğitim Semp. 9 Eylül Üniversitesi Yay., 129-133.
- ÖZTÜRK, E., DEMİRCİOĞLU, H., Lise Biyoloji Öğretim Programı Uygulanmasında Öğretmen Rolü, V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, 16-18 Eylül 2002, Ankara, Bildiriler, Cilt I,)s. 122-128, 2002.
- PENİCK, J.E. (1995). New goals for biology education. *Bioscience* 45(6), 52-58
- SCHREMER, O. D., The teacher-a category in curriculum evaluation, *Studies in Educational Evaluation*, 17, 23-39, 1991.
- SEKENDİZ, A. (1994) Biyoloji Eğitiminde Ders Materyali Hazırlama Yöntemlerinin Öğretilmesi ve Benimsetilmesi Üzerinde Ön Çalışmalar. I. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi, 9 Eylül Üniversitesi yayınları, 165-169.
- STRAGE, A.A. & Bol, L. (1996). High School Biology: What Makes It a Challenge For Teachers? *Journal of Research in Science Teaching*. 33(7), 753-772.
- SÖNMEZ, V. (1998). *Gelecekteki Olası Eğitim Sistemleri*. Ankara: Anı Yay.

TEZBAŞARAN, A.A., 1997. Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı, Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara. 7-9.

TOBİN, K. (1987). Forces Which Shape The Implemented Curriculum in High School Science and Mathematics. Teaching and Teacher Education. 3(4), 287-298.

YAMAN, M., SORAN, H.(2000). Türkiye’de Ortaöğretim Kurumlarında Biyoloji Öğretiminin Değerlendirilmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18.

YEŞİLYURT, S., GÜL, Ş., (2008). Ortaöğretimde Daha Etkili Bir Biyoloji Öğretimi İçin Öğretmen ve Öğrenci Beklentileri, Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt:16 No: 145-162.

YETKİN, Y.,(1997). Biyoloji Eğitimi ile Sağlanan Davranış Değişikliklerinin İnsanın Yücelişi ve Dünya Barışına Katkısı Atatürk Üni. Fen-Ed. Fakültesi, Biyoloji Böl., Erzurum

YILMAZ, M, SORAN, H, (1999). Ortaöğretimde Değişen Eğitim Sistemlerinin Biyoloji Dersine Etkileri, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16-17, , s.179-180.

ÖZTÜRK, E., DEMİRCİOĞLU, H., (2007). Lise Biyoloji Öğretim Programı Uygulamasında Öğretmen Rolü, ODTÜ, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, ANKARA.

<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/159/cerrah-ayas.htm> 16.05.2010

<http://orgm.meb.gov.tr/OzelEgitimProgramlar/meslekiegitimmerkprog/aciklamalar.html>
16.05.2010

http://www.masht-gov.net/advCms/documents/014-1-B_YOLOJ_FEN%20L_SES_12.pdf 16.05.2010

EKLER

Ek 1 : Öğretmen Kişisel Anketi

Ek 2 : Öğretmen Durum Anketi

Ek 3: Öğrenci Durum Anketi

Ek 1 : Öğretmen Kişisel Anketi

Bu anket, lise son sınıfların biyoloji dersinde karşılaşılan problemleri belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Anketten elde edilecek veriler yalnızca bu araştırma için kullanılacaktır. Araştırmanın geçerli ve yararlı olabilmesi için lütfen soruları içtenlikle yanıtlayınız, hiçbir soruyu boş bırakmayınız ve her soru için yalnızca bir cevap seçeneğini işaretleyiniz. Katılımınızdan dolayı teşekkür ederim.

.../.../2010

Ayşe AYTAC

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Biyoloji Öğretmenliği Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

Cinsiyet	:	Bayan	Erkek		
Yaş	:	20-29	30-39	40-49	50-59
Mesleki Deneyim	:	0-8	9-17	18-26	27-35
Mezun Olduğunuz Fakülte/ Yüksek Okul	:	Eğitim Enstitüsü	Eğitim Fakültesi	Fen Edebiyat Fakültesi	
Eğitim Seviyesi	:	Lisans	Yüksek Lisans	Doktora	
Derse Girdiğiniz Sınıfların Ortalama Mevcudu	:	10-19	20-29	30-39	40 ve üzeri
Mesleğinizden Memnun Musunuz?	:	Evet	Hayır	Kısmen	

ÖĞRETMEN DURUM ANKETİ

Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
---------------------	-------------	------------	--------------	------------------

A. PERFORMANS DEĞERLENDİRME ve GERİ BİLDİRİM

1.	Öğrenciler sınavları sadece sınıf geçme aracı olarak görmektedir.				
2.	Verilen ödevler aksatılmadan yapılmaktadır.				
3.	Araştırma ödevleri internet vb. ortamlardan aynen aktarılmakta ve veriliş amacına hizmet etmemektedir.				
4.	Sınavlarda yapılamayan sorular belirlenip, daha sonraki derslerde çözülmektedir.				

B. DERS KİTAPLARI ve YARDIMCI KİTAPLAR

5.	Biyoloji ders kitapları biyoloji programının içeriğini tam ve anlaşılır olarak yansıtmaktadır.				
6.	Ders kitapları, biyoloji alanındaki bilimsel ve teknolojik gelişmeleri içermektedir.				
7.	Ünite sonunda, konunun anlaşılıp anlaşılmadığını belirleyebilecek kadar soru vardır.				
8.	Ders kitabında, konunun anlaşılması için yeterli sayıda etkinlik ve deney bulunmaktadır.				

C. BİYOLOJİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

9.	Konularda biyolojik terimlerin çok olması dersin anlaşılmasını güçleştirmektedir.				
10.	Biyoloji öğretim programı, biyolojik ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak güncelleştirilmektedir.				
11.	Ders konularının sıralaması ve içeriği sınıflara göre kavrama ve öğrenme açısından doğrudur.				
12.	Öğrenciler, daha önceki yıllarda yeterli biyoloji eğitimi alarak lise son sınıfa gelmişlerdir.				
13.	Öğrenciler, öğrendikleri bilgileri günlük hayatlarında kullanabilmektedir.				
14.	İlköğretimde alınan fen bilgisi eğitimi, orta öğretimde alınan biyoloji dersine yeterince destek olmaktadır.				
15.	Ders konuları birbirini tamamlayıcı niteliktedir.				

D. DERS ANLATIM YÖNTEM ve TEKNİKLERİ

16.	Kullanılan bazı öğrenme- öğretme teknikleri fazla zaman almaktadır.				
-----	---	--	--	--	--

E. ÜNİVERSİTE SINAVI ve DERSANELER

17.	Üniversite sınavı stresi, öğrencileri olumsuz etkilemektedir.				
18.	Dersaneye giden öğrenciler, konular orada da anlatılacağı için derse karşı ilgisiz davranmaktadır.				
19.	Dersaneler, okuldaki konuların anlaşılması ve pekiştirilmesine yardımcı olmaktadır.				
20.	Üniversite sınavında çıkan sorular, öğretim programıyla uyum göstermektedir.				

F. FİZİKSEL KOŞULLAR

21.	Öğretmenlerin ders saatleri, performanslarını uygun şekilde kullanabilecekleri yeterliliktedir.				
22.	Biyoloji ders saatinin sayısı, dersin kavranabilmesi için yeterlidir.				
23.	Öğrenciler çok fazla devamsızlık yapmaktadır.				
24.	Biyoloji ders saatleri verimli bir şekilde kullanılmaktadır.				
25.	Anlaşılması güç konulara daha fazla ders saati ayrılmaktadır.				
26.	Okuldaki biyoloji öğretmeni sayısı, eğitim-öğretim açısından yeterlidir.				
27.	Sınıftaki öğrenci sayısı, eğitim-öğretim açısından idealdir.				
28.	Sınıflar temiz, aydınlık ve yeterli büyüklüktedir.				
29.	Sınıflar yeterince ısınmaktadır.				

G. BİYOLOJİ DERSİNE KARŞI ÖNYARGI ve MOTİVASYON

30.	Dersle ilgili olarak yeterli rehberlik çalışmaları yapılmaktadır.				
31.	Öğrencilerin motivasyonları dersin sonuna kadar korunmaktadır.				
32.	Öğrenciler derste yeterince güdülenmektedir.				
33.	Öğrenilen konular kısa sürede unutulmaktadır.				
34.	Öğrenciler derse yeterince katılmamaktadır.				
35.	Öğrenciler derse karşı olumsuz önyargılara sahiptir.				
36.	Öğrencilerin kişisel problemleri dersin işlenişini olumsuz etkilemektedir.				
37.	Öğrenciler ders çalışma teknikleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.				
38.	Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının olmaması, dersin anlaşılmasını zorlaştırmaktadır.				

ÖĞRENCİ DURUM ANKETİ

		Tamamen Katılıyor	Katılıyor	Kararsız	Katılmıyor	Hiç Katılmıyor
A. PERFORMANS DEĞERLENDİRME ve GERİ BİLDİRİM						
1.	Öğretmenler, sınavları tarafsız bir biçimde değerlendirmektedir.					
2.	Konularla ilgili yeterli örnek ve uygulama yapılmaktadır.					
3.	Anlaşılmayan konular daha sonra tekrar edilmektedir.					
4.	Sınav soruları, konuların anlaşılıp anlaşılmadığını belirleyici olarak hazırlanmaktadır.					
5.	Öğrenciler, anlayamadıkları konular hakkında sorularını öğretmene rahatça sorabilmektedir.					
6.	Sınavlarda yapılamayan sorular belirlenip, daha sonraki derslerde çözülmektedir.					
7.	Sınav süreleri, soruların yanıtlanması için yeterlidir.					

B. DERS KİTAPLARI ve YARDIMCI KİTAPLAR						
8.	Ders kitapları dersin anlaşılmasını kolaylaştırıcı, açık ve anlaşılır bir dille yazılmıştır.					
9.	Ders kitaplarındaki şekil,şema ve tablolar dikkat çekici ve anlaşılır bir biçimdedir.					
10.	Konunun daha iyi kavranabilmesi için ders kitabı dışında çeşitli kaynaklardan yeterince yararlanılmaktadır.					
11.	Ders kitabında, konunun anlaşılması için yeterli sayıda etkinlik ve deney yer almaktadır.					
12.	Ders kitapları,biyoloji alanındaki bilimsel ve teknolojik gelişmeleri içermektedir.					
13.	Ünite sonunda, konunun anlaşılıp anlaşılmadığını belirleyebilecek kadar soru vardır.					

C. BİYOLOJİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI						
14.	Konularda biyolojik terimlerin çok olması dersin anlaşılmasını güçleştirmektedir.					
15.	Konuların içeriği ezbere dayalıdır.					
16.	Ders konularının sıralaması ve içeriği sınıflara göre kavrama ve öğrenme açısından doğrudur.					
17.	Ders konuları kavram yanlışlarına neden olmaktadır.					
18.	Öğrenciler, öğrendikleri bilgileri günlük hayatlarında kullanabilmektedir.					
19.	Öğrenciler, daha önceki yıllarda yeterli biyoloji eğitimi alarak lise son sınıfa gelmişlerdir.					
20.	İlköğretimde alınan fen bilgisi eğitimi, orta öğretimde alınan biyoloji dersine yeterince destek olmaktadır.					
21.	Ders konuları birbirini tamamlayıcı niteliktedir.					

D. DERS ANLATIM YÖNTEM ve TEKNİKLERİ						
22.	Konular ve kavramlar günlük hayatla ilişkilendirilerek anlatılmaktadır.					
23.	Öğretmenler, derse karşı ilgiyi arttırmaya yönelik öğretim yöntemleri kullanmaktadır.					
24.	Biyoloji öğretmenleri, diğer branş öğretmenleriyle yeterli işbirliği yapmaktadır.					
25.	Öğretmenler konuları öğrencilerin seviyesine uygun olarak anlatmaktadır.					
26.	Öğretmenler, ders işlenişinde farklı öğretim yöntemleri kullanmaktadır.					
27.	Ders işlenişinde açık ve anlaşılır bir dil kullanılmaktadır.					
28.	Konu anlatımında gereksiz ayrıntı ve tekrarlardan kaçınılmaktadır.					
29.	Öğretmenler düz anlatım yöntemini çok sık kullanmaktadır.					

E. ÜNİVERSİTE SINAVI ve DERSANELER						
30.	Dersaneler, okuldaki konuların anlaşılması ve pekiştirilmesine yardımcı olmaktadır.					
31.	Üniversite sınavında çıkan sorular, öğretim programıyla uyum göstermektedir.					
32.	Üniversite sınavı stresi, öğrencileri olumsuz etkilemektedir.					

F. FİZİKSEL KOŞULLAR						
33.	Biyoloji ders saatinin sayısı, dersin kavranabilmesi için yeterlidir.					
34.	Biyoloji ders saatleri verimli bir şekilde kullanılmaktadır.					
35.	Anlaşılması güç konulara daha fazla ders saati ayrılmaktadır.					
36.	Okuldaki biyoloji öğretmeni sayısı, eğitim-öğretim açısından yeterlidir.					
37.	Sınıftaki öğrenci sayısı, eğitim-öğretim açısından idealdir.					
38.	Sınıflar temiz, aydınlık ve yeterli büyüklüktedir.					
39.	Sınıflar yeterince ısınmaktadır.					

G. BİYOLOJİ DERSİNE KARŞI ÖNYARGI ve MOTİVASYON						
40.	Dersle ilgili olarak yeterli rehberlik çalışmaları yapılmaktadır.					
41.	Öğrenciler derse karşı olumsuz önyargılara sahiptir.					
42.	Öğrencilerin kişisel sorunları dersteki verimliliği azaltmaktadır					
43.	Okul-veli işbirliği yeteri kadar yapılmaktadır.					
44.	Öğretmenlerin kişisel problemleri dersin işlenişini olumsuz etkilemektedir.					
45.	Öğrenciler ders çalışma teknikleri hakkında yeterli bilgiye sahiptir.					
46.	Öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının olmaması, dersin anlaşılmasını zorlaştırmaktadır.					
47.	Öğrenilen konular kısa sürede unutulmaktadır.					
48.	Öğretmenin bilgi ve formasyon eksikliği öğrencilerde motivasyon eksikliğine neden olmaktadır.					

H. LABORATUVAR ve ARAÇ-GEREÇLER

49.	Dersin işlenişinde laboratuvarın yeteri kadar yararlanılmaktadır.					
50.	Dersin işlenişinde teknolojik araç-gereçlerden yeteri kadar yararlanılmaktadır.					
51.	Teorik bilgiler, laboratuvar çalışmasıyla birleştirilmekte ve daha anlaşılır hale gelmektedir.					
52.	Öğretmenler, görsel araç-gereçleri etkin bir biçimde kullanabilmektedir.					
53.	Dersin içeriğinde yer alan deneylerin tümü yapılmaktadır.					
54.	Öğrenciler laboratuvar çalışmalarına aktif olarak katılmaktadırlar.					
55.	Deney raporları konunun pekişmesine yardımcı olmaktadır.					

İ. GENEL DAVRANIŞLAR

56.	Öğretmenler, biyolojik gelişmelerden yeterince bahsetmektedir.					
57.	Sınıflardaki öğrencilerin bilgi seviyeleri arasında çok farklılık vardır.					
58.	Öğretmenler derse yeterli ön hazırlığı yaparak gelmektedir.					
59.	Ders işleniş sırasında sınıf içi disiplin yeterince sağlanmaktadır.					
60.	Öğretmenler, sorulan sorulara net ve anlaşılır bir dille yanıt vermektedir.					

Biyoloji dersinde karşılaştığınız problemler konusunda eklemek istediğiniz başka düşünceleriniz var mı?

.....
.....
.....

.....BİTTİ TEŞEKKÜRLER.

ÖZGEÇMİŞ

Ayşe AYTAC, 1982 yılında Adıyaman'da doğdu. 1993 yılında Danışment Çiçekli İlköğretim Okulu'nu, 1996 yılında Özel Çağrı Ortaokulu'nu, 1999 yılında Özel Muradiye Kız Fen Lisesi'ni bitirdi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Biyoloji Eğitimi Bölümünden 2005 yılında mezun oldu. Kalem Yayınları ve Ümitkent Dersanesi'nde biyoloji öğretmeni olarak çalıştı. Evli ve iki çocuk annesidir.